Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 8 (1008) ♦ Субота, 14 січня 1995 року ♦ Ціна договірна

Нинішній рік буде переломним для економіки України, – вважає Леонід Кучма

Читайте 2—3 стор.

Сійся, родися, жито, пшениця, всяка пашниця, на щастя, на здоров'я!

Як рясно тепер у нас із святами! Тільки чотирнадцятий листочок календаря, а стільки радісних торжеств — і новоріччя, і Різдво Христове, і Щедрий Вечір, і святого Василя... І ніхто нас не попереджує «обов'язково бути в колоні», і ні від кого ми не ховаємося, як бувало раніше. Бо ці свята — наші, вони у генах наших, і ніякі руйначі церков, ніякі душителі віри не здатні це розіпнути, як саме життя.

Скільки прекрасного побачили й почули ми за ці дні — і вертепи, і «козу», і коляду, і Меланку...

Багато чого із цього утвердилося в нашому народі ще задовго до християнства. За кожним таким святом — наша історія, наша душа.

(Закінчення на 9-й стор.)

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЧЕЧНЯ: відлуння подій

До бою стають добровольці

Бойові дії в Грозному не припиняються. Кілька сотень чеченських ополченців утримують президентський палац і відмовляються скласти зброю. Російські федеральні війська після перегрупування намагаються оточити напівзруйновану споруду, встановивши контроль над вулицею Леніна, якою досі до палацу доставляли боєприпаси й харчі. До Чечні перекидають загони добровольців спеціальних військ МВС Росії із дивізії імені Дзержинського. За офіційними даними, на 11 січня у Чечні загинуло близько 400 і поранено більш як тисячу російських солдатів.

Водночас у віденському палаці «Хофбург» відкрилося засідання постійної ради Організації європейської безпеки і співробітництва (ОЄБС), на якому обговорено питання про підключення механізмів ОЄБС до врегулювання ситуації в Чечні. Напередодні делегації держав Європейського Союзу в ОЄБС підготували спільну заяву в зв'язку з ситуацією в Чечні, яку вони планують розповсюдити на засіданні постійної ради.

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕРЕД РЕДАКТОРАМИ РАЙОННИХ, МІСЬКИХ ТА ОБЛАСНИХ ГАЗЕТ

Шановні учасники наради!

За старим і новим літочисленням у ці дні можна і треба виголошувати новорічні вітання. Тому насамперед дозвольте і мені привітати вас з новим, 1995 роком, побажати вам добра, щастя, гострого пера, здійснення творчих задумів та примноження друзів і читачів.

Світовий досвід переконує, що ключовими ознаками демократичного суспільства є не лише сформована народом законодавча, сильна виконавча, залежна лише від закону судова влади, а й незалежна і високоавторитетна четверта влада в особі засобів масової інформації.

Я підкреслюю — саме вільна і незалежна, яка не пристосовується до можновладців, не змінює свої політичні орієнтири із зміною державних керівників. Тому одразу хочу запевнити, що я не поділяю окремі «верноподданические» інтонації, які звучали вже і в цьому залі.

Ми це вже нещодавно проходили, і воно нікому не потрібно — ні Президенту, ні суспільству.

Саме така четверта влада, на мій погляд, має головне — широку можливість впливу на громадську думку та її формування. А від цього залежить стан і самопочуття суспільства, напрямки його поступу, ефективність діяльності усіх гілок державної влади.

Особисто я убачаю в пресі суспільний барометр. І якщо показники цього барометра комусь не подобаються, то це аж ніяк не означає, що його треба розбивати або нехтувати ним. Він повинен спонукати до роздумів, поглибленого аналізу, більш широкого осмислення процесів і до відповідно уточнених дій. За однієї умови, що барометр не налаштований на вимірювання політичної атмосфери виключно окремих політичних організацій та діячів, не видає їх громові розряди за голос народу.

Зустріч з вами, а перед цим з редакторами республіканських видань, є ще однією можливістю підтвердити прагнення Президента піднести на цивілізований рівень владу, яку ви уособлюєте.

Тим більше, що друковані засоби інформації чи не найперші потрапили під прес руйнівних процесів в економіці. За три попередні роки тиражі газет і журналів в Україні зменшувалися кожного півріччя в середньому вдвічі. Ми стояли на межі загибелі української преси, втрати власного інформаційного простору. Та й чи могло бути інакше, коли через різке падіння життєвого рівня населення лише кожна третя-четверта сім'я спроможна передплатити бодай одну газету.

При усій обмеженості нашого бюджету, ми все ж знайшли можливості для певної підтримки засобів масової інформації з боку держави. Зрозуміло, що вони не можуть сьогодні докорінно змінити ситуацію. І все ж за умов, коли йдеться про виживання, редакції дещо отримали. Стримано і подальше зростання передплатних цін.

Тому мені сьогодні приємно чути про збільшення з 1 січня 1995 року сумарних тиражів і загальнонаціональних, і регіональних газет у порівнянні з другою половиною 1994 року. Втім, я далекий від думки, що це виключно результат президентських указів про підтримку друкованого слова. Напевне, зріс авторитет наших видань, люди відчули в них потребу. Отже, тенденції поки що обнадійливі.

І я щиро прагну, щоб позитивний злам у долі нашої преси став початком її відродження і Україна знову повернулася в лоно найбільш читаючих держав світу.

Сьогоднішня нарада не стала особливим винятком у плані постановки проблем, яких нині безліч в усіх сферах нашого життя. Я загалом поділяю висловлені вами турботи і тривоги, зокрема і щодо матеріально-технічної бази.

Абсолютно очевидно: видавничий комплекс дійшов до критичної межі, за якою може початися його руйнування і параліч інформаційної системи держави. Цього ми не маємо права допустити.

Мною дано розпорядження про фінансову допомогу Жидачівському целюлозно-паперовому комбінату і Дніпропетровській паперовій фабриці. Це — той мінімум, який ми обов'язково маємо зробити у нинішньому році.

Кабінету Міністрів України доручено найближчим часом визначитись щодо проекту Державної програми розвитку національного книговидання і преси, передбачити для цього відповідні кошти в державному бюджеті на 1995 рік. Готується відповідний Указ Президента з цього питання.

Моя позиція полягає в тому, що від епізодичних, так би мовити, пожежних заходів у допомозі періодиці та видавництвам, слід перейти до чіткої системи державної політики в інформаційній галузі.

У виступах йшлося і про спроби розтягти по відомствах видавничо-поліграфічну базу преси, що загрожує руйнуванням загальнодержавної інформаційної системи. Позиція Президента тут однозначна: ми не допустимо цього.

Оскільки неможливо відреагувати на усі проблеми, які вже прозвучали на нараді, я хочу повідомити вас, що домовилися про створення Державної комісії з питань підтримки засобів масової інформації та книговидання. Вона розгляне їх і внесе Президенту відповідні пропозиції.

Тепер деякі міркування щодо питань, які мають нині найбільшу актуальність, і у вирішенні яких я хотів би розраховувати на вашу підтримку.

Місцеві і регіональні періодичні видання складають дві третини від загального обсягу газетних тиражів України. Таким чином, ви чи не найбільше впливаєте на громадські настрої, на формування суспільної думки. Саме у вашій інтерпретації отримують наші громадяни друковану інформацію про загальноукраїнські події. І саме ви забезпечуєте проведення політики місцевих органів влади.

Тому для нас надзвичайно важливе значення має, по- перше, об'єктивність інформації, яку несе місцева та регіональна преса. Подруге, збалансованість інформації, коли місцеві події не затьмарюють загальнодержавних і навпаки. По-трете, її своєчасність та рівень подачі.

Буду відвертим: мені хотілося б, щоб, так би мовити, за частковими ми бачили загальнодержавні проблеми, інтереси всього народу. Принаймні на нинішньому етапі, коли ми здійснюємо перехід від одного до іншого суспільного стану. Причому перехід, досвіду якого світова практика ще просто не знає.

Чому саме цю проблему я ставлю на перше місце?

Бо цілком очевидно, що без розуміння та підтримки з боку народу розраховувати на якісь серйозні зрушення — це міф, це утопія. В свою чергу, без реформ ми втрачаємо будь-яку історичну перспективу.

Між тим, ми намагаємося жити минулим в нових умовах. Іншими словами: ми доволі легко відмовилися від зовнішніх атрибутів попереднього устрою, але внутрішньо він продовжує жити в багатьох з нас. Особливо, якщо урахувати, що в Україні 16 млн. пенсіонерів. І спосіб життя більшості цих людей, і їх система цінностей входять у суперечність з реаліями сьогодення. І від цього ми нікуди не дінемося.

Можна стверджувати, що конфлікт цінностей є обов'язковим і неминучим компонентом перехідного періоду.

Висновок напрошується один: сьогодні вимагається справжній переворот у свідомості наших громадян, яка значною мірою деформована попередньою історією. Якщо не змінити ситуації, то вихід із системної кризи займе значно більше часу, набуде більш болісного характеру, нестиме у собі загрозу соціальних конфліктів.

У здійсненні такої роботи неоціненною була б допомога засобів масової інформації, особливо місцевої преси. Причому нам потрібна не агітація. Нам потрібні роз'яснення і пояснення об'єктивної обумовленості та невідворотності започаткованих змін. Нам треба консолідувати суспільство, а не повсюдно прищеплювати йому настрої песимізму та розпачу.

Наприклад, вже сформована думка, що приватизація — це виключно пограбування, що влада сприяє розтринькуванню національних багатств на догоду Міжнародному валютному фонду, що паювання землі на селі — це неодмінно війна за межі і кров. Причому хотів би акцентувати увагу на тій обставині, що свідомо чи несвідомо насамперед йдеться про ті аспекти, які певною мірою виступають індикатором, ключовим елементом системних економічних перетворень. Звичайно, я далекий від того, щоб вимагати від преси сліпого служіння владі. Йдеться про інше — об'єктивність та виваженість, щирість у намаганні розібратися у доленосних питаннях розвитку суспільства. Позбавлення політичної обмеженості, некоректного тлумачення тих чи інших суспільних процесів.

Правда, наукова обгрунтованість, достовірність — засади, на яких всі ми — і Президент, і журналісти — маємо будувати свою діяльність. Якщо ми будемо чесно дотримуватися зазначених принципів — впевнений, що розбіжності між Президентом і четвертою владою будуть мінімальними.

Тепер коротко про основні проблеми державного життя, з яких я хотів би обмінятися з вами думками.

Почну з економіки, ситуація в якій залишається вкрай складною. Остаточні підсумки минулого року ми зможемо підбити лише після 20 січня, коли буде отримана в повному обсязі необхідна статистична звітність. Однак вже нині цілком очевидним є те, що минулий рік позначився найбільш глибоким спадом виробництва.

Особливо інтенсивно кризові процеси розвивалися у першому півріччі, коли виробництво промислової продукції скоротилося більше, ніж на третину. Як я вже відзначав на сесії Верховної Ради, розпочався процес деіндустріалізації країни, фізичний розпад основних виробничих потужностей, які створювалися поколіннями.

У другому півріччі цей процес певною мірою було призупинено, але подолати наслідки того, що сталося, не вдалося. Загалом за минулий рік спад промислового виробництва досяг майже 28 відсотків, порівняно з 8 відсотками за 1993 рік.

Вкрай складним був рік і для селян, обсяги сільськогосподарської продукції скоротилися на 17 відсотків.

Ускладнилося становище фактичним крахом сфери державних фінансів. Різкий спад виробництва у першому півріччі призвів, цілком природно, до того, що у третьому кварталі держава стала повним фінансовим банкрутом. Підкреслюю — фінансовим.

Немає потреби вдаватися до конкретних ілюстрацій, оскільки усе вже відомо. Проте один приклад наведу.

За офіційними даними Міністерства статистики, у серпні 1994 року доходи консолідованого бюджету України склали 48,6 трлн. карбованців, а видатки — 71,8 трлн. Дефіцит — 23,2 трлн., тобто більш як 49 відсотків. І це за умови, що держава на той час лишалася боржником усіх без винятку сфер бюджетного асигнування. По деяких з них — до 60 і більше відсотків.

По суті вперше вчителі влітку пішли у відпустку без відповідного грошового забезпечення. Не платили заробітну плату медикам, вченим, працівникам культури, армії, правоохоронних органів. Додайте до цього і велетенську заборгованість держави підприємствам. Кризу неплатежів, яка паралізувала виробництво.

Фінансове банкрутство держави ще більшою мірою виявлялося у її практично абсолютній нездатності розраховуватися за своїми зовнішніми зобов'язаннями. У III кварталі повністю припинилася оплата поставок за енергоносії. На кінець вересня борг держави лише за поточними платежами перевищив 4,3 млрд. доларів. Існувала реальна загроза зупинення будь-яких поставок енергоносіїв на зимовий період.

Через зростаючі державні дотації практично втратила свою економічну функцію ціна. А це, як відомо, основний інструмент економічного регулювання. З ряду найважливіших товарів та послуг дотації держави перевищили 90 відсотків.

Вдумайтесь в такі цифри: якщо у 1990 році дотації держави пасажирському автотранспорту складали 39 відсотків, то в серпні 1994 р. — 94,6 відсотка; електротранспорту — відповідно 49 і 96 відсотків; метро — 19 і 86 відсотків, сфері комунальних послуг — 12 і 82 відсотки.

На кінець першого півріччя 1994 року квартплата покривала лише 6 відсотків фактичної вартості житла, а споживання населенням газу — менше 2 відсотків.В цілому бюджетні субсидії держави перевищували 28 відсотків ВВП. Усі ці асигнування неймовірно важким тягарем лягали на бюджет, єдиним джерелом покриття яких був, як я вже наголошував, випуск інфляційних грошей.

Гадаю, що немає необхідності коментувати ці факти. Це не лише макроекономіка, а конкретні реалії економічного життя, не бачити яких могли лише упереджені політики. Зверніть увагу і на те, що від цієї ситуації найбільшою мірою потерпали малозабезпечені верстви населення.

За цих умов у економічній політиці Президента не лишалося вибору можливих шляхів виходу з економічної кризи. Основна ставка була зроблена на першочергову фінансову стабілізацію. Я і моя команда повністю давали собі звіт у тому, що це найбільш складний соціально і, якщо хочете, політично непопулярний вибір. Але іншого у нас просто не було. Цей шлях був просто безальтернативним.

Наголошую на цьому, бо сьогодні більш за все мене критикують, у тому числі на сторінках преси, саме за цей вибір. Я аж ніяк не можу погодитися з цими звинуваченнями. Ми уважно аналізуємо усі виступи. Наша оцінка їх — критична. Вони здебільшого не мають під собою серйозного науково-економічного підгрунтя. Ці виступи, скажу відверто, незалежно від того, погодитеся ви зі мною чи ні, — не несуть у собі конструктивізму. Вони — голе заперечення без пропозиції позитивного.

Ще раз хочу заявити: назад шляху нема.

Тому я хотів би просити вас бути більш виваженими перш за все у цьому корінному питанні економічної політики. Ви формуєте суспільну думку, і вона має бути коректною.

Ви можете мене запитати: чи має реальні наслідки політика фінансової стабілізації, яка проводилася впродовж четвертого кварталу?

Я б не хотів робити поспішних висновків. Та й самі сподівання на те, що за три місяці можна переламати ситуацію на краще, нереальні. Той, хто сьогодні галасує з приводу цього, просто займається донкіхотством. Це однозначно.

Однак варто сказати, що деякі позитивні тенденції вже намітилися. Їх не можна перебільшувати. Але вони реально існують.

Ось деякі конкретні показники.

Якщо в серпні дефіцит бюджету становив 22,4 відсотка валового внутрішнього продукту, що неймовірно багато, то на кінець року цей показник скоротився, за попередніми даними, до 9,7 відсотка. А це досить суттєве зниження.

Маємо відносну стабілізацію валютного курсу карбованця. Почала зростати частка довгострокових кредитів банків. Завдяки отриманню міжнародної допомоги повністю проплатили за четвертий квартал усі поставки енергоносіїв.

Це, врешті-решт, позначилося і на тому, що у четвертому кварталі 1994 року ми уникли гіперінфляції. Темп зростання цін був вдвічі нижчим, ніж у четвертому кварталі 1993 року.

Я не перебільшую значимість цих показників. Але вони стверджують, що, попри всі нападки, курс, який ми обрали, єдино можливий.

Які пріоритети економічної політики намічаються на 1995 рік? На чому концентруватиметься увага виконавчої влади для забезпечення економічної стабілізації?

Скажу відверто і хотів би, щоб ця думка знайшла відображення у засобах масової інформації: нинішній рік буде найвідповідальнішим у нашій економічній політиці. Або ми переламаємо ситуацію на краще, зупинимо нарощування кризових процесів та подальше зубожіння населення, або ж, в іншому випадку, нас чекає повний економічний крах. Резервів виживання у нас немає абсолютно ніяких.

Саме цим визначатиметься логіка дій Президента у сфері економічної політики в нинішньому, 1995 році.

Про що йдеться?

Ми зобов'язані й надалі віддавати переваги фінансовій стабілізації, щоб хоч якоюсь мірою закріпити позитивні тенденції, про які йшлося.

Вже практично завершено складання проекту державного бюджету на поточний рік. Він, скажу відверто, буде найбільш жорстким за усі попередні роки. Асигнування здійснюватимуться лише на найнеобхідніше — бюджетну сферу, соціальний захист, армію, правоохоронні органи. Коштів на виробничу сферу практично не залишається.

Альтернатива цьому — знову друкарський верстат. Але ж це самоомана. Люди про це вже добре знають. Це інфляція, яка лише на руку ділкам.

Це ще більше зубожіння тих, хто живе чесною працею і виключно на свою платню. Я не йтиму цим шляхом, не дивлячись на будь-яку критику, — справа чи зліва. І ваша підтримка мала б для мене неабияке значення.

Водночас хочу сказати й про інше. Фінансова стабілізація буде нерозривно пов'язуватися із заходами по стимулюванню виробництва.

Ясна річ: без пожвавлення виробництва досягти оздоровлення фінансів і на цій основі забезпечити стабілізацію життєвого рівня неможливо. Це азбучна істина. І мене та мою команду переконувати в цьому не потрібно. У нас є повне розуміння і цієї проблеми.

Тому я поставив би питання таким чином: рік, що розпочався, має стати переломним у подоланні на основі фінансової стабілізації та подальшого приборкання інфляції кризових процесів у сфері виробництва.

Головним важелем реалізації такої політики буде зниження податкового пресу на товаровиробника. Це і один із найнижчих у світі податок на прибуток — 30 відсотків, і зниження податку на добавлену вартість, і запровадження системи прискореної амортизації, і індексація основних фондів та інші такого ж роду заходи, що стимулюють виробництво.

Повірте, шановні друзі, що відважитися на такі кроки було непросто. Адже це пряме скорочення бюджетних надходжень. Але ми йдемо на це у відповідності з основними засадами економічної стратегії, яка спрямована на розкріпачення товаровиробника. І саме в цьому полягає другий етап нової економічної політики.

При цьому ми маємо усвідомлювати і таке. Нам вже не потрібне виробництво заради виробництва. Ми не можемо нарощувати випуск неконкурентоздатної продукції, яка не користується попитом не лише за кордоном, а й на внутрішньому ринку. Можна називати десятки підприємств, продукцію яких споживачі відмовляються брати. Це прямі збитки, що додатковим важким тягарем лягають на всю економіку.

У цьому зв'язку хочу привернути вашу увагу і до того, що ми вимушені піти у цьому році на скасування численних податкових пільг, які надавалися окремим виробникам, але без реальної економічної віддачі. У 1994 році пільги по податках і обов'язкових платежах перевищили 268 трлн.крб. Це знизило загальні надходження до бюджету на 38 відсотків. Нещодавно я зустрічався з промисловцями, і вони підтримали скасування пільг. Йдеться про утворення рівних економічних можливостей для товаровиробників, для тих, хто здатний забезпечувати ефективне виробництво.

Тут я знову хочу звернутися до засобів масової інформації. Давайте візьмемо під пильний контроль здійснення економічної політики на рівні кожного підприємства, кожного виробничого колективу.

Адже прибуток, що створюватиметься за рахунок послаблення податкового пресу, можна проїсти. Тоді як життєво важливо використати його для утворення необхідної бази виживання. У нас є сотні підприємств різних сфер економіки, де керівники і за умов економічної скрути забезпечують нарощування виробництва, його технічне переоснащення.

Хочу, щоб мене вичерпно зрозуміли: ми створюємо необхідні передумови перш за все для тих, хто вміє працювати. Підтримувати тих, хто, як кажуть, не крутиться, ми надалі просто не зможемо. Продовжувати списувати борги у держави вже немає за що. Я хочу звернутися через сторінки ваших газет з приводу цього до кожного трудового колективу. Донесіть до них цю думку.

Перед нами винятково складні завдання у подальшій трансформації економіки.

На перше місце тут я ставлю активне проведення роздержавлення та приватизації.

Ліві сили не підтримують мене в цьому. Але це знову ж таки введення в оману громадської думки. Чого ми досягли піврічним мораторієм на приватизацію, встановленим свого часу Верховною Радою? Відповідь очевидна і однозначна: поглиблення тінезації цього процесу, який народ влучно охрестив прихватизацією.

Повернути назад процес приватизації неможливо. Давайте разом вирішувати проблему, яким чином здійснити приватизаційний процес на цивілізованій, правовій основі, в інтересах людини, в інтересах економіки. Давайте разом шукати ефективні шляхи, які б дозволили кожному нашому громадянину реалізувати своє невід'ємне право — право на власність, право на частку майна, що приватизується.

Я хотів би знову ж таки звернутися до засобів масової інформації з пропозицією взяти і цю життєво важливу для нашої економіки проблему під якомога суворіший контроль. Лише за цієї умови ми зможемо, як я вже наголошував, надати приватизаційному процесу цивілізованих форм.

Ще одна проблема, яку б я поставив на перше місце в економічній політиці — це глибоке реформування сфери аграрних відносин. Оскільки про неї докладно йшлося у моєму виступі на нараді працівників агропромислового комплексу, скажу лише, що без докорінної перебудови економічних стосунків на селі вийти із кризи в економіці загалом неможливо. Ми пробували це зробити протягом 4-х років.

Не вийшло і не вийде.

Тож не можуть не дивувати заяви окремих високих посадових осіб з приводу того, що нібито селяни проти реформ, проти того, щоб земля і отриманий на ній продукт належали тим, хто її обробляє. Безпідставними є і звинувачення щодо моїх намірів розбазарювати землю. Тут бажане видається за дійсне.

Яка нещирість!

Я не хочу більше коментувати цей, як на мене, недостатньо етичний факт. Хотів би просити особисто вас глибоко вникнути у суть реформ, що намічаються в агропромисловому комплексі, і всіляко сприяти їх ефективному здійсненню. Зокрема, роз'яснивши людям суть мого Указу про прискорення земельної реформи, оскільки людей просто залякують ним, спекулюючи на їх довірливості, намагаються й надалі консервувати феодальні відносини на селі.

Стабілізація економіки неможлива без радикальної політичної реформи. Ми не здолаємо кризу, якщо не реорганізуємо державну владу. Не можна не помічати, що події навколо закону про владу певною мірою відволікають і Президента і Верховну Раду від вирішення інших нагальних проблем. Але, не визначившись з цього принципового питання, ми не можемо просуватися вперед.

Тільки сильна, дієздатна виконавча влада спроможна протистояти «кризовому цунамі», що трощить українську економіку. Така влада буде створена, незалежно від розвитку подій у парламенті. Ви знаєте, що проект закону про владу прийнято у першому читанні. Працює спільна парламентсько- президентська робоча група по доопрацюванню законопроекту. Є надія, що буде знайдено компроміси, прийнятні як для більшості фракцій, так і для Президента. Що цей законопроект не буде втоплено у тривалих парламентських дискусіях і обговореннях. Питання нового устрою державної влади має бути вирішеним протягом січня цього року. Відтягувати це нам не дозволяють загрозливі процеси, що відбуваються у суспільстві.

Підсумки соціологічних досліджень дають підстави стверджувати, що громадська думка підтримує лінію Президента в цьому питанні. За поданий законопроект загалом висловилися дві третини Рад, хоча для них це чи не найболючіша проблема.

Однак треба самокритично визнати, що навіть за наявних умов виконавча влада може і повинна діяти більш організовано та результативно. Засідання Кабінету Міністрів, яке відбулося 5 січня, продемонструвало серйозні внутрішні протиріччя в уряді.

При цьому найбільш небезпечним і загрозливим є навіть не те, що в ньому, як і в суспільстві загалом, зіткнулися дві ідеології — реформаторська і та, яка тягне назад. Як з'ясувалося, уряд сьогодні некерований. Його робота організована безсистемно, не підпорядкована одній меті, одній цілі. Відсутня елементарна відповідальність та виконавча дисципліна.

Останнім часом на засіданнях Кабінету Міністрів та його Президії майже не розглядалися корінні питання економічної реформи. І навіть така проблема, як енергозбереження. Хоча ви розумієте, наскільки це важливо для нашої економіки.

Це ж стосується питання стимулювання розвитку наукомісткого високотехнологічного виробництва, визначеного в стратегії Президента як пріоритетний напрямок економічної політики. Поза увагою уряду лишається і така стрижнева проблема, як нарощування експортного потенціалу України, без реалізації якої ми взагалі не здатні сьогодні вижити.

Вимушений констатувати, що в країні так і не створено чіткої системи соціального захисту населення в умовах економічної лібералізації. Для цієї мети виділяються відповідні асигнування, але вони не мали і не мають адресності.

Про які ефективні антикризові заходи можна вести мову, якщо до сьогоднішнього дня урядом не укладено торговельно- економічні угоди на 1995 рік з основними партнерами України — Росією, Туркменистаном, Казахстаном та іншими країнами СНД, що ставить під загрозу стале функціонування національної економіки.

Або як поставитися до такого факту.

Найвищі урядовці своїми рішеннями надають необмежені можливості для збагачення за рахунок держави комерційним структурам, а країну ставлять у вкрай складне становище боржника, неспроможного забезпечити населення та промисловість теплом і світлом.

Зрозуміло, що в такій обстановці Президент не може залишатися бездіяльним. Для розв'язання проблем, які назріли, будуть вжиті адекватні заходи.

І тут я розраховую на підтримку засобів масової інформації. Рішення будуть прийматися у відкритому режимі, з демонстрацією усіх об'єктивних підстав для такого кроку. У вас і у ваших колег із центральних видань будуть належні умови для об'єктивного визначення свого ставлення до цих подій.

Хочу наголосити, що питання уряду сьогодні є ключовим для Президента. Від ефективності саме його роботи значною мірою залежить реанімація економіки, припинення зубожіння наших співгромадян. Тому реорганізація уряду пов'язана не тільки і не стільки з його кадровим оновленням та очищенням. Уряд має бути більш автономним і незалежним у прийнятті економічних рішень від парламенту, різних політичних сил.

Необхідно змінити всю систему управління економікою, в т.ч. і саму структуру уряду. Знайти додаткові важелі його впливу на економічні процеси.

Усі ці питання є основними у проекті Закону про владу, про який йшлося, в указах Президента, що готуються і будуть прийняті найближчим часом.

Не втратили своєї актуальності і завдання протидії «п'ятій владі». 21 січня виповниться півроку від дня прийняття відомого Указу Президента з питань боротьби з організованою та економічною злочинністю і корупцією. Ви пам'ятаєте, що і в пресі, і в суспільстві були різні оцінки цього акту, передбачуваних ним заходів. У мене немає сумніву щодо правильності цього рішення. Сьогодні ми одержали певні практичні результати його реалізації. Наведу лише деякі приклади.

За цей період знешкоджено більше ніж 12 тисяч злочинних угруповань, вилучено близько 5 тисяч одиниць вогнепальної зброї, понад 700 автомобілів, 19 тонн наркотичних засобів, майже 2 мільйони доларів готівкою. Цього достатньо для оснащення серйозного військового з'єднання. Отже, ви можете уявити можливості сучасного злочинного світу.

Разом з тим я не можу оцінювати боротьбу із «п'ятою владою» як таку, що забезпечує оздоровлення суспільства. Ми лише дещо призупинили наступ криміналітету, домоглися нестійкої рівноваги. Втрачене наш супротивник відтворює у таких же масштабах і в досить стислі строки.

Наші наступальні дії не дали ще бажаних результатів з огляду на різні обставини. Головні з них — дві. По-перше, значною мірою зберігаються об'єктивні передумови існування тіньової економіки, яка постійно підживлює «п'яту владу». Хоча відміна квот і ліцензій, скорочення державних дотацій, зменшення різниці між внутрішніми та зовнішніми цінами, відмова від фіксованого валютного курсу — серйозно виснажили джерела збагачення тіньовиків.

По-друге, традиційні форми і методи протидії правоохоронних органів мафіозним структурам вже не приносять бажаних результатів.

27 січня планується провести розширене засідання Координаційного комітету по боротьбі з організованою злочинністю під головуванням Президента. Ми ретельно готуємося до цієї наради. Керівникам центральних та місцевих правоохоронних органів буде запропоновано прозвітувати щодо результатів своєї діяльності. Залежно від наслідків їх роботи будуть зроблені відповідні висновки.

Напрацьовуються принципово нові підходи до боротьби із напівкримінальними кланами, знайдено додаткові резерви посилення протидії їм. Ми розраховуємо, що на зазначеній нараді будуть прийняті рішення, спроможні надати новий, суттєвий імпульс нашій справедливій боротьбі з цією раковою пухлиною суспільства.

Однією із важливих складових сил, що протистоять корупції, зловживанням, мафіозним угрупованням, є справді незалежний, чесний і непідкупний журналістський корпус.

Ми віддаємо належне вагомому внеску у цю відповідальну справу засобів масової інформації.

Проте нам має вистачити мужності визнати, що засоби масової інформації, як і державні органи, правоохоронні інститути, певною мірою перебувають під впливом «п'ятої влади». Поруч із щирими намаганнями знайти правду, не допустити безпідставного звинувачення невинних, перетворення боротьби із корупцією у політичну кампанію, сторінки преси, передачі радіо і телебачення іноді стають знаряддям у руках тих, хто намагається захистити від справедливого покарання хабарників, розкрадачів державного майна, корумпованих посадових осіб.

Для багатьох із вас не є секретом, що деякі видання та журналісти перебувають на утриманні комерційних структур, капітали яких здобуто не завжди чесним шляхом. Публікації на замовлення, спрямовані на дискредитацію тих, хто протистоїть криміналу, заважає розкраданню народного добра, також стали сучасною реальністю. Ці явища майже неможливо усунути за допомогою правових механізмів. Позбутися їх четверта влада може лише через самоочищення, активну внутрішню гласність, створення обстановки професійної нетерпимості до подібних фактів.

Сподіваюсь, що незалежна і смілива преса стане нашим активним союзником у нових наступах на «п'яту владу». Особливо на регіональному рівні. Я добре розумію, що писати про злочинність взагалі, критикувати за недостатню ефективність боротьби із зловживанням владних інститутів значно легше і безпечніше, ніж виступити у місцевій газеті проти конкретної корумпованої посадової особи районного рівня, залишившись з нею надалі один на один.

Ми знаємо, що у такому випадку журналіст нерідко незахищений.

Тому, закликаючи вас перейти у наступ разом з нами, одночасно беру на себе зобов'язання вжити додаткових заходів щодо вашого захисту. Чекаю ваших пропозицій з цього питання.

Ще одна проблема, яка вимагає об'єднання наших зусиль, — збереження громадянського миру і злагоди в Україні.

Це один із наших здобутків. Ми маємо за будь-яких умов і за будь-яких обставин утримувати і зміцнювати його і надалі. Будь-які зіткнення і конфлікти, навіть політичного характеру, можуть завдати смертельного удару нашій виснаженій економіці, позбавити надії на цивілізоване і заможне життя наших дітей і онуків.

Засоби масової інформації у своїй переважній більшості активно засуджують національну та релігійну нетерпимість, твердо стоять на сторожі громадянського спокою.

Ця лінія має бути витримана. До цього нас зобов'язує підготовка до святкування 50-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні — нашого найбільшого свята. Президент буде наполегливо втілювати в життя заклик оголосити 1995—2000 роки періодом миру і загальнонаціонального єднання. Бо це — неодмінна передумова нашого виживання, збереження народу, здобуття гідного місця у світовому співтоваристві. Я знаю, що ми з вами єдині у цьому прагненні і що спільними зусиллями ми спроможні досягти бажаної мети.

Незабаром відбудеться представницька нарада з питань гуманітарної політики Президента. На ній планується всебічно проаналізувати стан справ у цій сфері та визначитися щодо тактики і стратегії наших дій — починаючи з дошкільних установ і закінчуючи творчими спілками.

Тому зараз хотів би обмежитися лише зверненням до вас як до найближчих союзників у цьому питанні з пропозицією: більше роз'яснювати на сторінках преси необхідність посиленої уваги до освіти, науки, культури та охорони здоров'я, які переживають далеко не кращі часи. При усіх складнощах зараз в економіці можна надолужити, але якщо втратимо сьогодні наші моральні засади та генетичне коріння, відступимо перед навалою бездуховності, то назавжди загубимо перспективу.

І останнє. Винятково важливе значення для нас має осмислення на сторінках преси глибинних суспільних процесів. Оперативне висвітлення і уміла подача поточних подій — усе це добре. Але тепер потрібні і серйозні теоретичні узагальнення, концептуальні підходи.

Окрім усього іншого, увага до них сприятиме повнішому виявленню підготовлених, думаючих людей, у яких сьогодні ми відчуваємо гостру потребу. Адже лава запасних у плані кадрового забезпечення реформ у нас виявилась надзвичайно короткою. Хоча я переконаний, що Україна не обділена талантами. Треба лише спільними зусиллями їх шукати та допомагати їм, як то кажуть, спинатися на ноги.

А щодо самого висвітлення засобами масової інформації проблемних питань, то вимушений констатувати, що переважно ви або намагаєтесь втекти у минуле, якого вже немає, чи у майбутнє, якого ще немає. Причому підтверджуєте очевидну істину: переписування історії — наша невід'ємна риса.

І в обох випадках віддається забуттю саме те, що становить життєву основу часу — сьогодення з усіма його реаліями. Як тут не згадати поета з його символічними словами: «Минуле жадібно вдивляється в майбутнє. Немає теперішнього».

Так ось я закликаю вас робити усе можливе для того, щоб реалізовувати сьогодення як єдино реальну силу, здатну повернути до нового життя минуле та прискорити майбутнє, перетворюючи його з «поля можливостей» у конкретну реальність.

І бажаю вам у цьому всіляких успіхів.

Перша влада допомагає четвертій

Робота вищого законодавчого органу країни викликає посилений інтерес вітчизняних та закордонних журналістів. За попередніми даними, на третю сесію Верховної Ради України отримали акредитацію більше 800 кореспондентів. Отож виникла потреба створити нормальні умови для оперативного висвітлення діяльності народних обранців. Днями у прес-службі ВР відбулася презентація кімнати преси, оснащеної не тільки телефонним зв'язком, але й новітнім обладнанням — факсами і комп'ютерами, підшивками центральних українських видань.

Відкриваючи кімнату преси, керівник пресслужби Верховної Ради В. Іваніна відповів на запитання журналістів, попросив їх внести пропозиції щодо вдосконалення роботи підлеглої служби.

На знімку: консультант прес-служби Т. Грабовська демонструє гостям готовність технічного обладнання.

Фото С. КОВАЛЬЧУКА.

Сепаратистські вибрики ВР Криму

Зухвале, некомпетентне і шкідливе для самих жителів півострова рішення прийняла 12 січня друга сесія ВР Криму. Вона оголосила все державне майно, що міститься на території Криму, власністю автономії і водночас зупинила дію двох постанов Кабінету Міністрів України з цього питання. Іншою постановою кримського парламенту зупинено дію на території автономії правових актів України щодо створення регіонального відділення Фонду державного майна України в Автономній Республіці Крим. Зроблено це всупереч застереженням міністра економіки Криму Володимира Шишкіна: таке рішення суперечить Законові України «Про власність» і міжнародно визначеним правовим актам, які регулюють відносини власників. В.Шишкін також висловив прохання до уряду півострова утриматися від такого вкрай шкідливого для економіки Криму кроку.

ЧЕЧНЯ: відлуння подій

Совість не може мовчати!

Так прокоментував свій підпис під зверненням до Генерального секретаря ООН Бутроса Бутроса Галі з осудом кривавих подій у Чечні секретар політвиконкому Соціалістичної партії України, голова Соціалістичної фракції Верховної Ради України Іван Чиж.

Як уже повідомляли засоби масової інформації, група народних депутатів України звернулася до Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй Б.Галі з рішучим осудом методів, до яких вдалися Президент, уряд і силові структури Росії з метою так званого «забезпечення конституційного порядку» та «роззброєння бандитських формувань». Серед тих, хто поставив свій підпис під цим зверненням, — секретар політвиконкому СПУ, голова Соціалістичної фракції Верховної Ради України І.С.Чиж.

— Совість не може мовчати, — так прокоментував цей факт І.С.Чиж. — Тим самим я висловив не тільки свої почуття глибокої тривоги і обурення з приводу нецивілізованого розв'язання внутрішнього конфлікту в Росії, внаслідок чого ллється кров, гинуть тисячі людей, калічаться долі і чеченців, і росіян, і інших народів, хто втягнутий в орбіту жорстокого протистояння. Переконаний, що так думають і мої товариші по партії, і інші народні депутати України — члени нашої фракції.

Ця війна висвітлила ще одну надзвичайно важливу грань проблеми, — підкреслив Іван Сергійович. І в нас декому, ласому до методів одноосібного керівництва, керівництва «під вождя», варто добре подумати про можливі наслідки. Адже просто абсурдним здається той факт, що парламент Росії не може навіть силових міністрів заслухати, бо конституційно обмежений у такому праві. Це не секрет, що «підганяли» у сусідів норму Конституції під конкретну особу. А розплачуватися доводиться цілим народам. Боляче і прикро...

Прес-служба Соціалістичної партії України.

Сійся, родися!

- **Перші п'ятдесят всюдиходів** із двигунами потужністю 53 кінські сили зійшли з конвеєра Луцького автозаводу і тут же були придбані. Нова вантажівка призначена для перевезення невеликих партій вантажів. Колектив планує випустити цього року тисячу таких машин, налагоджено також випуск автопричепів, які на міжнародному ярмарку «Міст» здобули високу оцінку.
- **Папір і картон** — цю дефіцитну нині продукцію починає випускати Краматорське українсько-швейцарське підприємство «Вікторія». Устаткування, завезене із Швейцарії, дасть можливість випускати щодоби 40 тонн паперу.
- **Стрий стане повітряним портом** — цю можливість розглядають львівська адміністрація та місцеве авіапідприємство. Передбачається перетворити військовий аеродром на транзитний пункт для внутрішньоєвропейських рейсів, а також маршруту Європа — Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Крім того, місцеві власті розраховують на привабливість регіону для іноземних туристів. Проект створення нового аеропорту має бути пов'язаний з планами Львова щодо модернізації діючого міського аеропорту. Якщо задумане здійсниться, то буде два аеропорти: Львівський (його переведуть на обслуговування рейсів бізнес-класу) і в Стрию — для магістральних лайнерів. Усе це дасть змогу збільшити пропускні можливості Львова у 5 разів.
- **Родовище фосфоритів** розробляється біля сіл Стара Вижівка та Любохини у Старовижівському районі на Волині. Запаси родовища оцінюються в мільйон тонн. Як сказав голова райради Володимир Гайдук, уже до посівної 1995 року передбачається видобувати 10 тисяч тонн цінного добрива. Для видобування фосфоритів створено спеціальну артіль, завезено техніку.
- **154 сім'ї справляють новосілля** у Кіровограді. Не збавляючи темпів, працюють будівельники акціонерного об'єднання «Інгул».

Сергій ШКРОБ:

Будемо з вугіллям,

якщо держава підтримуватиме працьовитих і не підгодовуватиме ледарів

Наша розмова з директором ровеньківської шахти № 71 «Індустрія» Сергієм Федоровичем Шкробом уже завершувалася, коли я нарешті буквально «вибив» з нього цифри. Шахта на місяць раніше строку виконала річний план з вуглевидобутку. Інший директор на місці Шкроба саме з цього й почав би. Але він — керівник шахти, яка працює в самостійному режимі, тобто вийшла із складу виробничого об'єднання. Колектив забув, що таке державдотація, списання боргів, страйки і таке інше з типового гірницько-джентльменського набору, і може розраховувати виключно на власний розум і вміння трудитися. Так-от, Сергій Федорович, як ніхто інший з його колег, каже насамперед про майбутнє та про перепони на шляху до того майбутнього.

Насамперед — перепони. Так і хочеться назвати їх штучними, створеними для шахти кимось. За що? За те, що шахта вийшла зі складу виробничого об'єднання — у самостійні, за те, що через це в управлінні поменшало крісел.

Ось одна з перепон. Шахта № 71 «Індустрія» вийшла зі складу об'єднання, але вона була підлегла Держвуглепрому, з листопада підлягає відновленому Мінвуглепрому. Їй дають держзамовлення з видобутку палива, встановлюють плани соціального розвитку, капітального будівництва на рік і таке інше. А оптову ціну на вугілля Держвуглепромом установив для «Індустрії» нижчу майже на 600 тисяч карбованців за тонну, аніж для шахт, що живуть на дотаціях, періодично погрожують страйками, постійно знижують виробничі показники. Але, честь їм і хвала, залишаються в складі об'єднань. Через цю відмінність у ціні торік «Індустрія» щодоби втрачала мільярди карбованців.

Сергій Шкроб домагався справедливості. Але йому пояснювали так: адже ви самостійні, ви планово-прибуткові. Виходить, передовики повинні годувати відстаючих, які не мають жодних перспектив. Сергій Федорович це називає державною турботою про ледарів.

Але чому не дбати державі про людей, які вміють добре працювати й головою, і руками? Оскільки «Індустрія» підлягає міністерству й має державне замовлення, то хіба немає підстав у колективу шахти чекати від держави хоч якоїсь підтримки. Не фінансової, ні, в цьому потреби немає, а у придбанні лісоматеріалу, обладнання. Однак «Індустрія» не одержала торік від Вуглепрому ані трісочки. Чому? Відповідь одна: ви — самостійні.

Багато йдеться нині про те, що вугільну галузь треба стабілізувати. І хіба не видно, що в цьому насамперед зацікавлені саме самостійні шахти, які не одержують від держави жодного карбованця дотацій. Затратний механізм, його страхітливо стрімкий наступ тисне на всіх. Проте в одних завжди є реальні, не раз перевірені надії: держава грошенят підкине. А іншим покладатися можна тільки на себе, на своє вміння трудитися.

На «Індустрії» бояться навіть найменшого спущеного згори підвищення цін на вугілля. Бо воно неминуче призводить до набагато різкішого, неадекватного підвищення цін на те, що потрібно для роботи шахти.

Ціни тепер високі на все. І все ж, задумаймось, як розумно, продуктивно треба працювати, щоб обійтися без держдотації тоді, коли робочий брезентовий костюм коштує 1,9 мільйона карбованців, тобто більше за тонну вугілля, ручне свердло — 6 мільйонів, квадратний метр транспортерної стрічки, сотні метрів якої доводиться регулярно міняти, — 6,5 мільйона, риштак — 10 мільйонів карбованців...

До речі, у Сергія Шкроба — своя думка про те, чим обумовлене лихоманливе зростання цін. Багато які підприємства працюють нині по два дні на тиждень — і нічого, якось тримаються, люди зарплату одержують. За рахунок чого? Та ціну на свою продукцію монополісти підняли до небес — ось і вистачає на життя за фактичного неробства.

Вуглепром ні в чому не допомагав «Індустрії». Однак на шахті не було противників створення Міністерства вугільної промисловості. Чого чекають від нього «самостійники»? Міністерство має довести свою доцільність хоча б на перехідний період в економіці. Передусім міністерство має буквально силоміць, інакше, як видно, не вийде — скоординувати роботу заводів вугільного машинобудування і повернути їх обличчям до шахт. Міністерству слід визначити пріоритети в розвитку галузі, наважитися нарешті на закриття окремих, очевидно безперспективних шахт, а інші шахти зробити орендними, акціонерними тощо — за бажанням трудових колективів. Міністерству варто взяти на себе питання розрахунків українських шахт з Росією. Наприклад, прискорити ці розрахунки, використовуючи прямо ті кошти, які заборгував вугільним підприємствам вуглезбут. У взаєморозрахунках з Росією виникли, до речі, чергові ускладнення. Наприклад, «Індустрія» одержала звідти вугільний комплекс, заклади установки. Після цього почала відправляти за кордон по бартеру вугілля. Тільки-но відправила дві тисячі тонн замість обумовлених 10 тисяч, як надійшов папір з Києва: припинити відвантаження вугілля за подібними договорами. Як бути? Адже договір був підписаний ще тоді, коли це не заборонялося. І російська техніка уже у нас.

До того ж, багато в чому саме завдяки прямим договорам на «Індустрії», завжди своєчасно, на відміну від абсолютної більшості інших шахт, виплачується заробітна плата.

Сергій Федорович Шкроб має дві мрії, народження яких в одній голові, на перший погляд, здається парадоксальним. Умовно ці мрії можна назвати «капіталістичною» і «соціалістичною».

Мрія «капіталістична»: попрацювати за умов справжнього ринку, реальної конкуренції. Директор «Індустрії» теж чудово розуміє, що відразу всі шахти зробити прибутковими не можна. Але є спосіб додатково стимулювати їх до кращої роботи. Який? Припинити дотації шахтам і дозволити їм продавати вугілля за ціною, яку вони самі встановлюватимуть. При цьому дотувати споживачів: електростанції, міськтопи тощо. Останні хай купують паливо безпосередньо у шахт. Посередник — вуглезбут — не потрібен, його слід ліквідувати. Ось за таких умов і з'явиться конкуренція серед шахт, яка приведе навіть до зниження ціни на вугілля. Адже споживач буде вибирати, в кого вугілля дешевше, якісніше. Звичайно, деякі шахти не зможуть іти в ногу з ринком і будуть вимушені закритися. Але й за інших умов їх чекає те саме.

Мрія, так би мовити, «соціалістична»: офіційно визнати шахту... «маяком», як було раніше. Честолюбство? Та ні — він дбає за державні інтереси. Наприклад, придушать «Індустрію» низькими цінами на вугілля чи ще якось. Стане і вона нерентабельною. Справді, згасне не щось інше, а «маяк». Колективи більшості шахт нині деморалізовані постійним спадом вуглевидобутку. Тим, що постійно доводиться вдаватися до безглуздих страйків, які ні до чого хорошого не привели. Вони не бачать іншої перспективи, як «вибивати» у держави всіма доступними засобами чергових дотацій, підвищень зарплати, списання боргів.

Однак альтернатива є! Можна, хай не зараз, то хоча б у майбутньому підтягнутися до рівня «Індустрії». Хай світить маяк! Хай шахтарі бачать, що він світить для них.

Записав Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганська область.
На знімку: Сергій Шкроб.

Фото Юрія ХРОМУШИНА.

Степан ФІЛІПЧУК, інженер-винахідник

Вітродвигун — це не просто вітряк

Точка зору

Останнім часом дуже багато розмов про те, що енергетичній кризі деякою мірою може зарадити вітроенергетика. Вже й почали встановлювати потужні електродвигуни. Їх змонтовано в Криму, у Миколаївській області на 70-гектарному лимані — як на «неприданій землі». Потужність такого вітродвигуна (за даними Укрінформу) —250 кіловат за швидкості вітру 25 метрів за секунду. А починає він працювати за швидкості 6 метрів, проте не сказано, скільки ж кіловат при цьому виробляє. Та коли швидкість вітру перевищує 25 метрів за секунду, пишеться далі в матеріалі Укрінформу, ця вітроустановка автоматично припиняє роботу і виконує хіба що роль флюгера.

Тим часом в Україні є чимало установ і наукових працівників, які займаються нетрадиційними джерелами електроенергії, у їх розпорядженні — цілі вітрополігонні поля, але голосу їхнього з цього питання чомусь не чути.

З пропозиціями, як правило, виступають спільні українсько-іноземні підприємства з виготовлення й запровадження потужних вітродвигунів. Але треба знати, що вітродвигуни потужністю 200—300 кіловат і більше з розмахом крила 30—50 метрів завдають дуже багато шкоди навколишньому середовищу і певна річ, громадянам. Коли таке аеродинамічне крило вітродвигуна закрутиться, то воно здатне на кілька кілометрів довкола себе позбавити громадян сну й нормальних умов праці. Можна тільки уявити ті акустичні шуми, які створюватимуть цілі парки таких вітродвигунів. Але шум — це ще не вся шкода від вітродвигунів. Про це вже давно відомо в усьому світі. Крім України, звичайно.

Ось як Герман Ломанов у статті «Захисники ландшафту воюють з вітряними млинами», що її надрукували «Московські новості», наводить відгук варшавського доцента Головної школи планування і статистики Є.Богданенка, котрий підсумував думку закордонних експертів, які працюють у цій галузі. Вітродвигуни, які поки що мають поширення і вважаються за екологічно чисті, добряче забруднюють ефір, акустичне середовище (простір).

Наприклад, вітроустановку потужністю у два мегавати, побудовану в американському штаті Північна Кароліна, на ніч доводиться вимикати через нестерпний шум.

Найперспективнішими, на думку Є.Богданенка, є вітродвигуни потужністю 100 кіловат, але їх потрібно об'єднувати в парки. А тоді вони займуть багато земельних угідь. Але й це не забезпечує від нестерпного шуму. Вітродвигуни, пише він далі, створюють перешкоди для радіохвиль, трансляцій телерадіопередач, збивають із традиційних маршрутів птахів і вбивають їх. Тож «зелені» з Голландії зірвали плани встановлення цілого парку вітродвигунів на острові Хелголанд. Американська фірма ВІНДПОВЕР теж на вимогу «зелених» відмовилася від планів встановлення 150 вітродвигунів. На протидію населення наразилася мюнхенська фірма BVT, яка вклала у створення парку вітродвигунів 30 мільйонів марок. В деяких землях Німеччини за вітродвигуни стягують екологічний податок — по 7,5 тисячі марок за кожен. Чи знають про це наші вчені, управлінці? Але напевне знають іноземці, котрі приїхали будувати і встановлювати в Україні вітродвигуни. Проте вдають, що не знають.

У газеті «Край» від 7.04.1994 р. було надруковано статтю академіка Транспортної академії України Броніслава Заславського і кандидата технічних наук Олександра Платонова під назвою «Вітре, вітре, дужий ти», в якій йдеться про неприпустиму шкідливість вітродвигунів з аеродинамічними крилами для громадян України і навколишнього природного середовища. Навіть потужністю 150—200 кіловат, не кажучи вже про їх парки (зокрема на 70 гектарах поблизу Очакова). Ці фахівці вважають, що потужні вітродвигуни з аеродинамічними крилами створюють своєрідні «греблі» на шляху вітру, призводять до зміни температури і тим шкодять природі або й спотворюють її. Додам сюди непередбачену ще шкоду: зміна температури може завадити популяції комах тощо.

Тому Б. Заславський та О.Платонов доводять, що в Україні можна лише ставити вітроустановки типу «невеличких млинів», за допомогою яких качатимуть воду з криниць, опалюватимуть квартири, обігріватимуть парник тощо. Одне слово, вітряки, які побутували в Україні з давніх-давен і які встановлені в господарствах багатьох країн світу.

Але, на мою думку, з потужною вітроенергетикою не треба поспішати прощатися. Не десь за кордоном, а в Україні винайдено технічне рішення потужного вітродвигуна, позбавленого усіх вищезгаданих вад. Це засвідчують два патенти, до яких має безпосереднє відношення автор цих рядків.

Пропонований вітродвигун потужністю від 20—500 кіловат і більше не створює акустичного шуму, не викривляє природних магнітних полів і радіотелехвиль (порятуватися від чого можна, лише застосувавши кабельне передавання інформації), не змінить температуру певного регіону, не займе багато угідь, бо його можна встановлювати на болоті, водоймищах, подвір'ях фермерів, на території промислових підприємств, в лісі, між горами і ще де-інде. Не боїться він і шквальних вітрів. Починає працювати за швидкості вітру до одного метра за секунду і працює деякий час навіть тоді, коли зовсім немає вітру. Все це науково обгрунтовано і не перебільшено.

Київ.

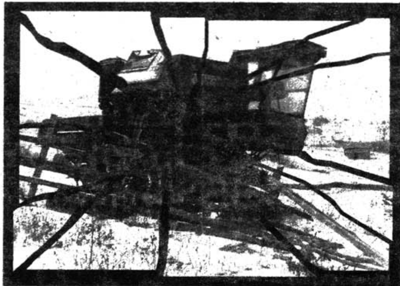
Борис СИДОРЕНКО, «Голос України»

За листом читача

Мертвий хапає живого,

або Чи справді приватизація антинародна та руйнівна, як це дехто стверджує

Знаючі люди кажуть, наче в краплі води можна побачити океан. Ідучи за цією аналогією, скажу, що про океан приватизації можна скласти досить повне уявлення, якщо простежити за долею першої-ліпшої, висловлюсь канцелярлитом, приватизованої одиниці.

Дохлий номер

1993 року на одному з городів поблизу Хрипівки симпатичний молодик косив жито. А стежкою, що пролягала поруч, проїздив велосипедом чоловік старшого віку. І нехай би він собі їхав, то й колотнечі ніякої не було б. Але така вже, мабуть, їхня планида. Велосипедист зупинився, привітався й запитав:

— Що, тещину смужку косиш?

Косар кинув косу, витер з чола піт і відповів:

— Якби комбайн, так тут йому на десять хвилин роботи.

Косаря того звуть Сергієм Смалем, працює він інженером першої категорії в райуправлінні сільського господарства і продовольства. Тож сказане ним цілком уміщається в руслі його професії. Тільки як, скажіть на совість, може з'явитися на одноосібницькій нивці така громіздка машинерія, як комбайн? Адже цим працьовитим агрегатам завжди вистачає роботи на колгоспних ланах. Поки не попорають колгоспних площ, голову й не проси направити комбайн на приватні ділянки, котрі останніми роками дуже зросли. А потім, коли вітри й дощі зроблять своє діло, люди підуть до голови з поклонами. І той уже сам розпорядиться, кому допомогти комбайном, а хто нехай косою косить і ціпом молотить. Смалеві, наприклад, ніякої черги не дочекатися, бо вони з головою характерами не зійшлися. Тож гадку про комбайн він висловив для годиться, аби не мовчати. Проте той, що на велосипеді, цілком несподівано підтримав розмову по-діловому:

— Треба комбайн — дістанемо. І не на десять хвилин, а в законну і вічну власність! Знаєш, скільки їх списано по колгоспах? От із списаних і візьмемо.

Заманлива ідея! Якби дістати та потроху відновити — можна було б не тільки на своєму городі живувати, а й на сусідських. І навіть фермерам допомагати. Людям користь і собі приробіток. Тим більше, що й він сам, і його батько Дмитро Федорович на сільгосптехніці зуби з'їли...

І тут настав час сказати, що співрозмовником Смаля був бригадир тракторної бригади колгоспу імені Мічуріна Федір Єфремович Бояринов. Смаль з Бояриновим знаються ще відтоді, як Сергій працював у цьому господарстві інженером. Воно й справді, в колгоспі списаних комбайнів аж три. Заплати за якийсь із них як за металобрухт, відремонтуй і господарюй собі на здоров'я. Але це тільки в думках усе легко робиться... Голова колгоспу імені Мічуріна Василь Олексійович Бельський — людина комуністичних переконань. І ніякому приватникові, хоч би й колишньому з його колгоспу інженерові, нічим не посприяє. І навіть давно списаного, непотрібного колгоспові, геть розкуроченого та поіржавілого комбайна ні за які гроші не продасть. Тому Смаль перепитав Бояринова:

— Це що, із списаних у «Мічуріна»? Так це ж дохлий номер!

— Та ні, в іншому місці, — заспокоїв той.

— Коли так, то з мене могорич!

Перед жнивами почало гримати

Колгосп імені Мічуріна Городнянського району та колгосп імені Петровського Щорського району, лани яких межують, віддавна виручають один одного. Особливо в комплектуванні запчастинами, вузлами сільгосптехніки та автомобілів. Зрозуміло, Бояринову, який часто буває в сусідів, давно впали у вічі чотири списані зернозбиральні комбайни СК-6 «Колос». Через кілька днів після відомої читачеві розмови Бояринов зі Смалем з'їздили до «петровців», оглянули списане й зупинили вибір на комбайні під інвентарним номером 10. За документами, з якими зміг ознайомитись і я, цей комбайн пережив капітальний ремонт, справно відпрацював усі належні йому дев'ять жнив, і на момент списання в листопаді 1992 року мав придатним до дальшої роботи тільки блок двигуна. Рама була перекошена, колінчастий вал, муфта зчеплення, моторне обладнання, ходова частина і все інше зношене, радіатора не було взагалі. Комісія зазначила, що комбайн «належить до списання з балансу підприємства за строком служби і через сильне зношення під дією іржі».

Отже, після списання комбайна і до того часу, коли Бояринов звернув на нього увагу, минув майже рік. За цей час комбайн іще більше поіржавів, з нього зникли система живлення, мотовило, а механізм приводу, гальмівна та гідравлічна системи, жниварка були розукомплектовані.

— Роботи біля цього номера десятого буде ого-го! — похитав головою Смаль. — Створюймо ремонтну бригаду!

У Хрипівці живе і працює у школі Дмитро Мельник. Він відомий тим, що кохається не тільки в історії, яку викладає, а й по-справжньому любить землю. І, зрозуміло, техніку. Влітку він вільний від роботи в школі, а тому виявився дуже доречним компаньйоном у спілці Смаля й Бояринова, людей завжди зайнятих.

Щоправда, Бояринов одразу ж дав задній хід і від спілки відійшов. Річ у тому, що за родом діяльності в його руках завжди крутяться різні запчастини. Матиме він власного комбайна — обов'язково почнуть базікати, наче він у першу чергу обслуговує свого. Навіщо йому це?

— А ви, — сказав великодушно, — господарюйте. Бог вам у поміч!

Комбайн притягли, поставили біля обійстя Мельника. До ремонту залучили батька Смаля. І почали потроху повертати складну машинерію до життя. Як вони старалися! Це уперше в житті працювали на себе! Домкратами гнули-вигинали раму, намагаючись повернути їй втрачену прямолінійність, електрозваркою підсилювали зморений метал, по колгоспах вишукували й купували запчастини, тим часом у майстернях їм виточували те, чого вже ніде не дістати. Зарплат і пенсій, вкладених у цей ремонт, явно не вистачало.

І все ж таки вже восени 1993 року вивели свого громіздкого «вихованця» на городи сусідів. Намагалися молотити. Рідко яка чверть години минала без «перекурів». І зерно було навпіл з половою. А все ж зернові з кількох близьких наділів зібрали до комор господарів. В основному «за так». Головна умова комбайнерів — працюємо на пальному господаря лану — всіх задовольняла. Крім, можливо, голови колгоспу Бельського, до якого черга прохачів поменшала.

Треба було подбати за документи на комбайн, які засвідчили б, що то власність Смаля й Мельника. Звернулися до Бояринова. Той сказав:

— 128 тисяч — і одержите потрібний документ.

Віддали йому гроші, а незабаром він вручив новим господарям квитанцію до прибуткового касового ордера на цю суму, одержану колгоспом імені Петровського за комбайн. У них і в думках не було, що їх ошукано.

Настала зима. Наші комбайнери днювали й ночували під власним агрегатом. Весною і на початку літа — тим паче. Сказати, що все довели до пуття — не можна, бо нових решіт так і не дістали. А це означає, що зерно буде не зовсім чистим. Почали жнива з виконання замовлення фермерів асоціації «Полісся». Це була чимала й добра робота. Як гарна пісня. Фермери забезпечували соляркою й обіцяли заплатити зерном — від десятого снопа. Все ж не дарма вони цілий рік тяжко працювали і вгатили в ремонт стільки грошви.

Але вже перед жнивами почало гримати. І чим далі, тим ближче. Це голова Бельський почав здійснювати план експропріації в «куркулів» Смаля й Мельника комбайна, якого вони, ганебні одноосібники, начебто викрали в колгоспі імені Мічуріна. Логіка була така. Хто очолює господарства імені Мічуріна та імені Петровського? Вони, голови! То хіба не їм, головам, вирішувати, куди дівати списані комбайни? А коли так, то чому ж цей комбайн, нехай і списаний, нехай і розкурочений, нехай навіть і не з його господарства, опинився не на тракторному стані колгоспу, а в одноосібників? Та тому, що в його господарстві відбувся факт самоуправства, який він не може так залишити. Тим більше, що йому в печінках сидять розмови про приватизацію та приватну ініціативу. Цю мафію треба зупинити. Щоб і іншим не свербіло.

Ось така логіка.

Яко тать уночі

Одне слово, Бельський загорівся бажанням скористатись із чужої праці. Рішучості в досягненні неправої мети голові додали останні вибори, під час яких комуністи знову відчули, що ще мають порох у порохівницях. Щоб підсилити свої позиції, 22 липня 1994 року переказав до каси колгоспу імені Петровського три мільйони карбованців «за вузли та агрегати», після чого написав заяву на ім'я начальника райвідділу міліції з вимогою повернути комбайн (наче цей агрегат колись уже в господарстві імені Мічуріна працював).

Розслідувати справу доручили майору В. Арендареві. Той, як і належить, зібрав пояснення з усіх сторін і дійшов таких висновків: квитанція до приходного касового ордеру на 128 тисяч карбованців є підробкою. Тобто, Бояринов за гроші Смаля та Мельника поставив механізаторам з колгоспу імені Петровського могорич, вважаючи, що за списаний металобрухт платити живі гроші було б непростимою легковажністю, і цим обмежився. А щоби Смаль і Мельник не переймалися клопотом, з допомогою своїх друзів «організував» приходний ордер, за яким, зрозуміло, ніяких грошей колгоспові не надходило. Та колгосп імені Петровського їх і не сподівався одержати. Адже комбайн з балансу колгоспу імені Петровського знято, на баланс колгоспу імені Мічуріна не поставлено, отже, він не є власністю жодного з господарств, а це означає, що дії Бояринова і Смаля майнової шкоди жодному з колгоспів не завдали. Більше того, комбайн відновлено за кошти Смаля та Мельника. Виходить, що на даний момент він є тільки їхньою власністю.

Цей висновок зроблено 19 серпня, а через кілька годин, нічної пори, за вказівкою голови колгоспу Бельського його підлеглі, якими керував, між іншим, Бояринов, розшукали комбайн за добрий десяток кілометрів від колгоспу, викрали його і, притягнувши на тракторну бригаду, розібрали. Хай буде наука всім, у тому числі й правоохоронним органам. Нехай знають: законні будь-які дії, які утверджують колективізм. Якщо ж правоохоронні органи не за них, то навіщо вони взагалі?

Перед тим, як випасти снігу, мені довелося побачити на тракторному стані колгоспу імені Мічуріна сумну картину: «рідний» для Смаля та Мельника комбайн стоїть, безжально розкурочений, мертвим сиротою. На його решетах буяє зелена озимина — це сліди недбальства колгоспних механізаторів. А віддалік стоять ще три таких же, списаних.

— Чому ви їх не відновите? — питаю в голови.

— Ми — хазяї, — відповідає, — що хочемо, те й робимо.

Жива вода приватизації

«Хазяї»! Та колгосп здатний будь-яку сумлінну й талановиту роботу звести нанівець. Хіба ж протягом десятиліть ми не мали можливості щоразу переконуватися, що колективна власність — це мертва вода, і все те, що такою власністю стає, швидко перетворюється на непотріб. Тим часом достатньо було розкуроченому, випрацьованому, здавалося, до решти комбайнові стати приватним, як він зразу ж ожив. Це значить, що приватна власність здатна стати живою водою для всіх нас. Проте трагедія полягає в тому, що нині в Україні настав такий час, коли мертвий знову хапає живого.

Смаль і Мельник вирішили позиватися з Бельським. Їм пообіцяли, що незабаром відбудеться суд. Але цими днями стало відомо, що суду не буде. Отже, можна робити висновок, що нашій Феміді байдуже, хто володіє комбайном: ті, що вклали в нього свої душі і свої гроші, чи ті, хто після себе залишає тільки руїну.

Ліві йдуть у наступ, паплюжачи приватизацію, називаючи цю для нашого суспільства живу воду антинародною, руйнівною для країни, незрозумілою й глибоко ворожою свідомим трудящим. Чого вся ця клятьба варта, яка «правда» за цією димовою завісою зі слів причаїлася, читачеві зрозуміло з наведеного прикладу. Що поганого зробили Смаль і Мельник Україні, відновивши покинутий комбайн? Нічого, крім добра! То чому ж приватизація «руйнівна»?

Приклад з комбайном показує, хто є хто. Хто намагається витягти Україну з економічної прірви, а хто б'є цих рятівників України по руках. І по головах. Чомусь Бельському ніяк не спаде на думку взяти та й силами колгоспу відремонтувати усі три списані комбайни. Чому? Та тому, що колгосп нині — це прогнила кріпаччина, ніхто в ньому нічого всерйоз не робить, і, зрозуміло, списані комбайни приречені догнивати разом з колгоспом. Тим часом досить цю купу металобрухту віддати кмітливій та беручкій людині і сказати: це твоє, ти можеш з цим залізяччям робити те, що вважаєш за потрібне, і можна не сумніватися, що незабаром людина, відчувши вигоду для себе, поставить машину на колеса, вдихне в неї життя.

І так у всьому. Земля, яка нині заростає бур'янами, ставши приватною, дасть зголоднілому народові урожай, а фабрики і заводи — потрібну людям продукцію. І оживе народ. І оживе Україна.

І все ж починати приватизацію, принаймні в Хрипівці, треба із суду над тими, хто проти неї, для кого не існує законів і моралі. Якщо він колись відбудеться, ми обов'язково повідомимо про це читачів.

Хрипівка
Городнянського району
Чернігівської області.

Сійся, родися!

- **Нову породу** великої рогатої худоби виведено на Волині. Жива вага плідників 950 — 1050 кілограмів, корів — 500—550 кілограмів. Тварини мають високу енергію росту, унікальну здатність нарощувати високобілкову нежирну яловичину, стійкі проти захворювань. В області налічується близько десяти тисяч голів нової породи. За визнанням фахівців, вона сягає світового рівня.
- **Фірмові крамниці** стали модні в Кіцманському районі Чернівецької області. Їх відкривають промислові підприємства, селянські спілки. Колгосп «Зоря» відкрив дві свої крамниці — у тракторній бригаді та на фермі. Тут продають одяг, взуття, рукавиці, а також крупи, олію, борошно, консерви тощо. І за нижчими цінами, аніж у споживкооперації.
- **Голубе паливо** надійшло в село Озеряни на Чернігівщині. Загалом за рік в області газифіковано більш як вісім тисяч осель.
- **Порося — найбажаніший виграш** лотереї, що відбулася у колгоспі «Красная заря» в Криму. Квиток коштує 50 тисяч карбованців. Розігруються тільні корови, олія, цукор тощо. Та найвеселіше сприймають колгоспники виграш у вигляді поросяти. Рік кабана все-таки.

Сійся, родися!

- **Семеро київських художників** у залі Українського фонду культури провели акцію «Художники малюють небо». Ідея Костянтина Ляшева була вдивовиж проста: художники збираються разом і надзвичайно обмеженими засобами — самою лише блакитною фарбою — малюють небо. Отже, однакове полотно, однакові пензлі, однакові фарби, а роботи, як і годиться, вийшли дуже різні.
  Самому Ляшеву було найлегше — він готує величезну виставку, котра буде витримана в кольорі неба. Неважко було й Олександру Бригинцю.
  — Мені подобається працювати, коли є багато обмежень, — сказав Олександр. — Що більше обмежень, то більше місця залишається для майстерності й фантазії.
  А от кому довелося важко, було видно неозброєним оком — телевізійній групі з УТ-1, яка вперто намагалася перетворити акцію на телешоу.
  Митці виявилися поганими шоуменами. Їм більше хотілося потрапити на сьоме небо, ніж на відеоплівку.
- **В Українському домі** відбулася малярська виставка двох підлітків — Тетяни й Олекси Чуприніних. У дівчинки це вже друга «персоналка», а до того вона разом із мамою оформила дитячу книжку «Залізний вовк». Як зізналася юна художниця, вона, може, й бігала б на побачення, замість того щоб малювати, але ідеальний за її уявленнями хлопець ще не знайшовся. Тому й танучь дівочі мрії під сонцем реальності, залишаючи картини з дивовижними завитками, з яких народжуються фантастичні звірі.
  Її брат Олексій не лише малює, а й пише казки та оповідання про своїх добрих чудовиськ, одне з яких зветься Зюзя. А ще конструює одяж майбутнього й візерунки тканин.
- **Київський клоун-мім-театр «Арт-обстріл»** повернувся з дванадцятого міжнародного фестивалю вуличних театрів у нідерландському місті Лімбургу. Обстріл кмітливістю зворушив голландську публіку. Продюсер театру Аркадій Суботін стверджує, що ніхто суттєво не потерпів на відміну від тогорічного виступу в Латинській Америці, коли з одним пузатим колумбійцем довго поралися місцеві лікарі: під час концерту надміру емоційного глядача вхопив істеричний напад. Ходять чутки, що «Арт-обстріл» — нова психотропна зброя. Нарешті з'явилася потужна альтернатива набіганим навколо Москви «Маскам» і не менш відомому клоунському театрові «Мімікричі», що досить комфортно «зависає» в Німеччині.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

«О, якби хвилю вдать, що слова слуха...»

«Жодна армія світу нездатна зупинити ідею, час якої прийшов».

Віктор ГЮГО.

1905 рік. У нашій пам'яті під цією датою зафіксовано найперше початок революції після поразки Росії у війні з Японією. Якими іншими подіями жив тоді світ? Зокрема в культурі? Які твори літератури та мистецтва хвилювали уяву європейця?

Читачі в Парижі, Берліні, Осло захоплювалися поезіями та прозою французьких письменників Сюллі-Прюдома та Фредеріка Містраля, норвежця Бйонстьєрне Бйорнсона, відзначених Нобелівськими преміями. До речі, останній — видатний борець за незалежність Норвегії (до 1905 року Норвегія зі Швецією складали одну державу).

Іван Франко добре знав творчість Б.Бйорнсона, перекладав його твори на українську. В свою чергу Б.Бйорнсон із симпатією ставився до України, її культури. Він друкувався в журналі «Український огляд» (Відень). Рядки вірша Б.Бйорнсона «Квітень» переклав Лесь Курбас, замінивши назву твору на «Березень»:

> ...Я вибираю березіль,
> Тому, що він буря,
> Тому, що він сміх,
> Тому, що в ньому сила,
> Тому, що він переворот,
> З якого літо родиться.

Ці рядки, як відомо, стали девізом створеного 1922 року театру «Березіль» — недосяжної досі вершини українського театру XX століття.

1905 року Нобелівську премію одержав Генрік Сенкевич, автор романів «Вогнем і мечем», «Потоп», «Пан Володієвський», письменник із світоглядом відкритого антиукраїнського спрямування.

Івана Франка спробують висунути на премію Нобеля у листопаді 1915 року. Професор, доктор філософії з Відня Йосип Застирець звернеться до Нобелівського комітету з проханням внести ім'я українського письменника до списку кандидатів як «найбільшого українського і водночас слов'янського поета і вченого», «великого провідника свого народу, міжнародного генія». Професор Й.Застирець підкреслить, що нагорода могла б мати величезне політичне значення для національних змагань старовинного культурного народу, який бореться за свою свободу. Але у травні 1916 року Івана Франка не стало, а Нобелівські премії дають лише живим лауреатам.

Отже, 1905 рік. Іван Франко передчуває, що незабаром розпочнеться європейський воєнний конфлікт, у який буде втягнуто й Україну, землі якої розподілені між Росією, Польщею, Австро-Угорщиною та Румунією. Відбудеться новий перерозподіл територій держав.

М.Жук. Портрет І.Франка.

У січні — 90 років тому — Іван Франко написав перші рядки поеми «Мойсей».

Мікеланджело. «Мойсей», фрагмент.

Що може поет протиставити злу, наступу вселенського катаклізму? Тільки СЛОВО!

> О, якби хвилю вдать,
> що слова слуха,
> І слово вдать,
> що в хвилю ту блаженну
> Вздоровлює й огнем
> живущим буха!

І з сумом Іван Франко зауважує:

> ...Та нам,
> знесиленим журбою,
> Роздертим сумнівами,
> битим стидом, —
> не нам тебе провадити
> до бою!

«Тебе», тобто народ. Загальновідомо, що поема «Мойсей» трактується як твір оптимістичний. Що ж може побачити, відчути за Франковими рядками сучасний читач?

Суть поеми сконцентрована в двох останніх главах твору, в яких Мойсей, котрий жив ідеєю — вивести свій єврейський народ із золотого полону єгипетської неволі, звертається до своїх зневірених і здеморалізованих співвітчизників:

> Таж в Єгипті ви гнулись в ярмі,
> Найдавшися ласо...
> Відригаться вам буде повік
> Те єгипетське м'ясо.
> ...Хто вас хлібом
> накормить, той враз
> З хлібом піде до гною;
> Та хто ДУХА (вид.В.А.)
> накормить у вас,
> Той зіллється зо мною.
> ...Ще момент — і Єгошуї крик
> Гірп сто тисяч повторить;
> ІЗ НОМАДІВ
> ЛІНИВИХ СЯ МИТЬ
> ЛЮД ГЕРОЇВ СОТВОРИТЬ
> (вид.В.А.).

Отже, СЛОВО, тобто ДУХОВНІСТЬ нації — її найперша зброя в змаганнях за гідне місце в цьому світі. «Ні економічний поступ, ні науково-технічний розвиток не повинні здійснювати за рахунок втрати культурної самобутності» — переконані провідники ЮНЕСКО і попереджають, що ігнорування проблем культурного поступу відкидають націю в полон забуття.

Після проголошення незалежності Україна змушена розв'язувати ті ж проблеми, які хвилювали Івана Франка на початку століття. Найперше — боротися за утвердження в свідомості народу РІДНОГО СЛОВА. Це закономірний для постколоніального суспільства процес. І хоч мислителі саркастично зауважують, що історія вчить тому, що нічому не вчить, все ж перегорнемо її сторінки...

«Чому епоха Відродження не розпочалась у Франції?» — запитувала у своїй праці «Початок Відродження в Італії», опублікованій 1990 року, паризький професор Еміль Жебар. Адже французька література вже в XI—XIII століттях дала світу і поезію трубадурів, і «Пісню про Роланда». Але засилля монархічного абсолютизму не сприяло утвердженню у французькому суспільстві ні свободи думки, ні громадянських свобод, що й гальмувало формування єдиної літературної мови в країні. В Італії ж навпаки — розвивалися міста, утверджувався культ античної культури, формувався тип універсальної людини, для якої найвищим авторитетом є не сила влади, а сила розуму. На цьому грунті зміцнювалось почуття національної гідності і, як закономірний результат, виникла єдина літературна мова — основа будь-якої цивілізації. Власне, й перша дата, від якої йде відлік епохи Відродження, є дата написання Данте Аліґієрі трактату «Про національну мову» (1304—1307)! Італійські політики Відродження висловлювалися рідною мовою, зрозумілою народу, який був глибоко пройнятий переконанням у тому, що мова — найперша засада інтелектуальної могутності нації.

Сьогодні ми часто чуємо про те, що економічні гаразди принесуть нам і розквіт культури. Це думка прагматика, який заради ефектного, але епізодичного успіху готовий кинути у вогонь і книжки, й ікони, й малярські полотна. Це вже було в нашій історії — забуття традицій і занепад духовності оберталися манкуртством і економічною стагнацією. Але історія нас нічому не вчить. Формуємо свої ідеологічні П'ємонти в Західній Україні і Вандеї в східноукраїнських областях, реанімуємо псевдоідею федеративного устрою України, потакаємо новітнім русифікаторам...

Іван Франко, створюючи «Мойсея», вірив у майбутнє свого народу:

> ...прийде час,
> і ти огнистим видом
> Засяєш у народів вольних колі,
> Труснеш Кавказ,
> впережешся Бескидом,
> Покотиш Чорним морем
> гомін волі
> І глянеш, як хазяїн домовитий,
> По своїй хаті, і по своїм полі.

Тисячолітній історичний досвід не дозволяє нам ставати на манівець, котрим ідуть країни так званого третього світу, де теж для зручності з прагматичних міркувань узаконюють як державну чи офіційну мову вчорашнього колонізатора, плекають пасеїзм у культурних процесах, кидають літературу й мистецтво у псевдомодерний вир.

Майбутнє української культури — у відродженні київськоруських духовних традицій, збереженні самобутності національного духу, що допоможе формуванню сучасного образу європейської держави України. Європейської, а не євразійської.

Перед святами, звісно, у кожного голова обертом. І ялиночку, скажімо, дістати треба, й оселедця якогось купити, і подарунки, і те, й п'яте-десяте. А тут ще з редакції тиснуть: дай їм у святковий номер "щось таке". Ну, таке, щоб аж...

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

А фонд, виявляється, голий...

Фейлетон

Іду вулицями, заповненими метушливим людом, роздивляюся, прислухаюся, завернув на Тополеву. Аж тут, напроти центрального універмагу, на одному з непоказних будинків розгледів вивіску з написом «Фонд культури». Загляну, міркую собі, можливо, оте «щось таке» саме тут і ховається. Тільки взявся за ручку вхідних дверей, як їх зсередини відчинив молодий чоловік з віником у руці. На сторожа чи прибиральника зовсім не схожий — у костюмі, з краваткою. Зиркнув на мене коротко і попростував кудись у двір.

У великій кімнаті, схожій на запущену залу, сиділи за столами дві молоді жіночки.

— Це, — питаю, ніби не читав вивіски на фасаді, — обласне відділення Українського фонду культури?

— Нет, — відповіла пані, яка сиділа за столом біля вікна, — это «Сакма».

— ?!

— «Сакма», туристическая фирма.

— А де Фонд культури?

Пані поглядом показала на вільний стіл напроти дверей.

І тут увійшов той чоловік, уже, правда, без віника. Одразу з'ясувалося, що це він і є «Фонд культури» — Петро Сара.

— Е-е, — почав Петро Петрович, — це довга історія. Організатор Фонду була ще, може, пам'ятаєте, Раїса Максимівна...

Ну, образив Фонд культури, як не пам'ятати Раїсу Максимівну? Ніби й тепер перед очима, як вона просвіщала заморських капіталістів під час високих візитів: «Ведь у нас с вами и цветы одинаковые, и птицы одинаковые...» А то вони, не дай Боже, могли б подумати, що в СРСР горобці з прямокутними крилами — ну, як ото літаки — «кукурудзники». Одне слово, людство має послуговуватися точною інформацією. Чому, певною мірою, мав сприяти і створюваний у далекому 1987-му вищезначений Фонд...

— Так, спочатку все йшло добре, — продовжив Петро Петрович і сам до себе усміхнувся, згадавши, мабуть, що у того, котрий падав із шістнадцятого поверху, спочатку теж усе йшло непогано. — Підприємства справно перераховували нам гроші — і ми могли діяти. Був штат: почесний, так би мовити, голова правління, я, його перший заступник, бухгалтер і ще кілька чоловік. Проводили культурні акції: вечір духовної музики, виставки художників, видавали книжки місцевих авторів. За нашим відрядженням дитячий фольклорний ансамбль на цілий місяць їздив до Польщі...

Далі Петро Петрович повідав найцікавіше: «під дахом» відділення Фонду культури було створено аж сім малих підприємств. І то яких профілів! Відродження, наприклад, ковальського ремесла. Обробка дерева, гончарство, туризм... Усі були рентабельні, усі давали прибуток. А головне — з'являлися спеціалісти. Ось візьмемо хоча б отих ковалів: наче у воду дивилися керівники відділення Фонду, готуючи їх. Тепер усе Рівне у гратах. І то не у якихось там примітивних, а в майже художніх. Злі язики плещуть, що біда примушує загратовуватися — злодюги, мовляв, замучили. Але то вигадали: людям просто приємно сидіти за художньо виконаними гратами.

— Тепер, — зітхає Петро Петрович, — немає у нас МП, одна лише туристична фірма «Сакма» залишилася. Уряд так ударив податками, що змушені були підприємці змінити форми власності. Перестали вважати Фонд культури творчою організацією. Сказали урядовці, що ковалі — то не майстри пензля і тим паче не інженери людських душ. Мовляв, робити грати і грати на скрипці — дві, як кажуть одесити, великі різниці.

Дев'ятнадцять підприємств і організацій Рівненщини, які за вказівкою «керівної і спрямовуючої» виступали свого часу засновниками обласного відділення Фонду культури, грошей нині не дають. Ідіть ви, кажуть вони ентузіастам культури, під три отих самих — ніякі ми не засновники, це не було юридично оформлено. Тоді достатньо було високої вказівки, а тепер, як каже один відомий на Рівненщині краєзнавець, початкуючий поет і наставник студентів, — вибач мені.

І залишився Петро Петрович Сара сам один. Є, правда, у нього стіл, є віник. Є сподівання, що колись все воно буде по-іншому. Буде так, що відділення Фонду культури не триматиметься на «барахольних» турпоїздках до Китаю, Греції чи Туреччини. Буде...

... Дуже тонко підмітила Раїса Максимівна, що «у них» і «у нас» однакові квіточки. А ось відносно ягідок думки не розвинула. Хоча в цьому є надзвичайно цікавий нюанс. «У них» якщо створюється, скажімо, Товариство захисту бродячих собак, то створюється воно добровільно, а не за чиєюсь вказівкою. І функціонує воно саме для дотого, щоб захищати отих нещасних тварин, а не для того, щоб когось «посадити в крісло».

... Культурні туристи, привезені «Сакмою» з Китаю, по секрету розповіли мені, що і там горобці точнісінько такі самі, як у нас, в Україні. Хто б міг подумати...

Рівненська область.

Анатолій ГОРЧИНСЬКИЙ, народний артист України

Хай завжди квітнуть у ваших серцях червоні троянди

Автор і виконавець відомої пісні «Росте черешня в мами на городі» народний артист України Анатолій Аркадійович Горчинський ось уже двадцять років живе у Тернополі. Хто не знає його пісень «Червона троянда», «Здравствуй, чужая милая», «Київ вечірній», «До гнізда вертаються лелеки», «Троянди на пероні»... Ось і пісня про черешню полюбилася всій Україні.

— Анатолію Аркадійовичу, пригадую, років з тридцять тому радіо часто передавало «Здравствуй, чужая милая». То ваша перша пісня?

— Ой, далеко не перша... Жив я у Фастові. За два дні до Великої Вітчизняної у районці було надруковано мою пісню з пророчими словами: «Розляглась перед нами дорога до геройства і мужності днів...» Була війна, захопила вона і мене, сімнадцятирічного. Потім — музучилище, театральний інститут. Працював режисером у Львові, у тернопільському драмтеатрі. І ніколи не розлучався з піснею. Сам пишу їх, сам виконую.

— Як народилася пам'ятна «Червона троянда»?

— Ставив я у Львові, в театрі імені Заньковецької, виставу «І один у полі воїн». І ось там для Моніки, однієї з героїнь твору, написав слова і музику цієї пісні. Потім поет Леонід Татаренко запропонував свій текст — і «Червона троянда» зажила новим життям. Співали її Валентина Купріна, Марина Рафаїлова із джаз-оркестру Олега Лундстрема. Пісня живе досі, нові виконавці беруть її до свого репертуару.

— Про неї було чимало легенд. Наприкінці 50-х подейкували, ніби жінка, якій ви присвятили пісню, жила у Львові. Було таке?

— Було, не було — хто вам тепер скаже. Але, на мою думку, це добре, коли пісня про кохання овіяна таємницею.

— Чимало ваших пісень виконує популярна співачка Юлія Пашковська. Ви підтримуєте з нею творчі стосунки?

— І особисті також. Пригадую її юною, вона тоді співала в одному зі львівських кінотеатрів. Приїхали до нас на гастролі мої добрі знайомі по театральному інституту Тарапунька і Штепсель, я познайомив їх із Юлею. Тарапунька, тобто Юрій Тимошенко, так закохався у неї, що вони незабаром одружилися. Роки летять, нема вже з нами Юрія Тимошенка.

В грудні 94-го я їздив до Києва, щоб узяти участь у великому концерті, присвяченому його пам'яті. Не було і Штепселя — Юхима Березіна. Він надіслав телеграму з Ізраїлю, куди закинула його доля. А Юлія Пашковська досі співає мої «Троянди на пероні».

— Троянди, мабуть, вам дуже подобаються, бо і в репертуарі Алли Кудлай є ваші «Дві троянди»...

— Їх я написав на чудові вірші Петра Карася. Про жовту і багряну троянди: «Дві троянди, мов сестриці, обнялися, ронять чари. Так розлука і кохання споконвіку ходять в парі». Для мене музика і слова нероздільні. Тому до співпраці з поетами ставлюся дуже вимогливо. Писав пісні у парі з тернопільськими поетами Борисом Демковим, Богданом Мельничуком. Особливо тісно — з Володимиром Вихрущем. А почалося все з вистави «Таке довге, довге літо». Кажу Володимиру Павловичу: «Пісню б до цієї п'єси». А він: «Я ще пісень не пробував писати». Я наполіг. І ось приносить він чудовий вірш «Понад зорями ходить любов». Написав я музику. Пісня прижилася. Тепер вона є в репертуарі популярного квартету «Явір». Разом із Володимиром Вихрущем ми написали «Двох голубів», «До гнізда вертаються лелеки» та багато інших пісень.

— А яка історія пісні «Росте черешня в мами на городі»?

— Років зо три тому на Тернопіллі побував київський поет Микола Луків. Він подарував мені свою збірку поезій. Там я і знайшов вірш, котрий схвилював мене. Мелодія народилася відразу. Я щасливий, що пісня полюбилася людям.

— Анатолію Аркадійовичу, певне, траплялися кумедні пригоди у вашій пісенній біографії...

— Ще й скільки! Якось їду в поїзді в купе з однією дамою, і тут передають «Червону троянду». Попутниця й каже мені змовницьки: «Перед вами — героїня цієї пісні. Композитор Горчинський так закохався у мене, що й написав її...»

Або таке. Санкт-Петербург, Невський проспект. Ресторан. Оркестр грає «Зравствуй, чужая милая». Кажу потім музикантам: «Цю пісню написав я». Вони стали сміятися: «Ви вже чи не двадцята людина, яка каже нам про це». Відтоді свого авторства не рекламую.

— Як сприймають ваші домашні, коли по телебаченню чи радіо звучать пісні Горчинського?

— Дружина голосніше звук підкрутить, дочка Ангеліна на той час перестає на піаніно грати.

— А грає, мабуть, батькові пісні?

— Де там! — удавано ображається, а потім сміється композитор. — Вона класичну музику любить. І все ж гляньте на цей букет. Принесла Ангеліна дві троянди — жовту і червону, поставила у вазу, наспівуючи: «Дві троянди, мов сестриці, обнялися, ронять чари...» Що не кажіть, порадувала батька. І де вона роздобула ті троянди посеред зими?..

— Над чим ви працюєте нині в театрі?

— Запросили мене в Чернівецький муздрамтеатр, до нового року я поставив водевіль «Як наші діди парубкували». В оперному театрі у Львові пройшли мої концерти. Не думав, що мене так пам'ятають у місті, де я колись жив і працював.

— Чим для вас пам'ятний рік 1994-й?

— Відзначив свій ювілей. Мені присвоїли звання «Народний артист України».

— Плани на рік нинішній?

— Писати пісні, ставити вистави. І співати — поки співає душа. Зараз візьму гітару і заспіваю вам свою нову пісню...

Інтерв'ю вів Володимир СУШКЕВИЧ. («Свобода», спеціально для «Голосу України»).

Тернопіль.

Дорогі читачі „Голосу України"! Хай завжди квітнуть у ваших серцях червоні троянди, хай ніколи не всихають черешні ваших надій. З любов'ю ваш

Січень-95 м. Тернопіль.

Леонід ІВАНЕНКО, кандидат фізико-математичних наук

ЗА СЕКУНДУ

може видавати довідку комп'ютерний словник

Створімо його методом толоки!

Первісна ідея теми «розгортання лексикографічних робіт на комп'ютерній основі як бази для створення україномовних словників» зародилася років зо п'ять тому. Державний комітет України з науки й технологій надав їй статус державної. Головним виконавцем- координатором було визначено Інститут української мови (ІУМ) НАН України.

Тим часом у Канаді розпочали й завершили аналогічний проект стосовно англійської мови. 600 тисяч слів і 2,5 мільйона прикладів їх уживання записали на один компакт-диск, який вільно розповсюджують. Він у 4 рази дешевший, ніж те саме у вигляді стосу грубезних томів. Час вибірки комп'ютером довільного слова не перевищує однієї секунди. І нічого не треба гортати й переставляти. Чим не «безпаперова інформатика», про яку мріяв ще академік В.М.Глушков?

Є об'єктивні відмінності в стані й статусі нашої та англійської мов. Там століттями плекали в демократичному середовищі як державну, й вона ширилася світами, накопичено систематично визбирані матеріали, які залишилося лише ввести до пам'яті комп'ютерів, що забрало 180 людино-літ праці.

Про поневіряння української мови протягом століть знають усі. Фахівці вказують також на неповноту наших словників, на малий обсяг спостережень за мовними процесами в суспільстві тощо.

Наш проект завбачає збір матеріалів для доповнення й модернізації словників методом народної будови — толоки. У цьому є і об'єктивна потреба — додаткові помічники і психологічний розрахунок.

Мову непросто запровадити чи забороняти указами й законами. Якби так, то нашої вже не було б. Від царя Петра, через Олександра II, а далі — Кагановича і Суслова — нам усе доводили, що вона не існує, «зливається», не має перспектив і т.ін.

Але, покинута, мов билинка в полі, вона справді може бути потоптана кіньми чи чобітьми. Цьому науковці, інженери прагнуть запобігти і відають, що і як для того треба чинити, а маси мали б підтримати їх словом і ділом.

Наш проект — як стародавній світ — спирається на «трьох китів». Про комп'ютери, хоча це мій прямий фах, не пишу. Моделі потрібних параметрів є у світі, дещо є у нас, і галузь ця так стрімко прогресує, що вузьке місце в реалізації проекту не тут.

Другий «кит» — лексикографія, лексикологія. Є інститут (ІУМ), щоправда, в Росії їх стосовно мови — чотири, є досвід, є Лексична картотека. Єдине, що можна закинути авторам проекту, а я пропрацював усе життя в Інституті кібернетики, те саме стосується Інституту електрозварювання, це те, що коли йдеться про увесь спектр — від фундаментальних наукових ідей до їх практичного втілення, потрібна відповідна інфраструктура: власне інститут, а далі КБ, експериментальний завод тощо.

Наше мовознавство так не структуроване, його адепти розриваються поміж тим, що вабить науковців, і тим, що вимагають запити дня. А рук і ресурсів небагато. Це й породило ідею — залучити ширші маси до збирання матеріалів до лексичного фонду української мови, але саме згуртування людей, як на мене, виявилося вузьким місцем реалізації проекту. Бо, на жаль, народові допікає чимало інших проблем.

На роль третього «кита» — ватажка-організатора нами обрано засоби масової інформації. Ми починали з телебачення. Але наш ентузіазм виявився неспівзвучним настроям тамтешніх «творчих особистостей». Додам, що є й об'єктивні обставини. Тепер багато телеканалів, то й дивляться, хто що. З відеотехнікою, щоб автоматично щось записати і переглянути згодом, по наших хатах негусто. Отже прозвучало й завіялося за вітром. Преса — то щось статечніше. Можна звернутися до підшивки, перечитати раз і два. Тому ми й попросили газету «Освіта» і «Голос України» підпомогти нам.

Рівень опанування мови відбиває рівень мислення, і, навпаки, воно примітивне, якщо мовцям бракує термінології, виражальних засобів. Висловлюючись неохайно, сумішшю мов, ми так само розхристано думаємо і, як наслідок, бредемо навмання. Чітке усвідомлення цілей, матеріалізація засобів можливі, коли наші думки причесані й зрозумілі. Але не варто шукати винуватців, вказуючи на Москву, Варшаву чи Стамбул. Стан і позиція нашої мови і мовлення — наша спільна провина. І ліпше ми всі, гуртом, а не Президенти чи Ради, можемо зарадити справі.

Якщо у нас буде Словник, який щомиті через загальнонаціональні комп'ютерні мережі буде готовий пособити кожному, то стан справи щойно поліпшиться.

Ви скажете — утопія. Ні, якщо роздивитися світами. Але спершу треба нагромадити лексичні матеріали на електронних носіях інформації.

Отож, допоможемо мовознавцям, а відтак пособимо всім нам!

Прохання — надсилати заявки до участі в толоці за адресою: **252001, Київ, вул. М.Грушевського, 4. ІУМ НАН України.** Бажано додавати конверт із своєю адресою, тоді ви хутко отримаєте відповідь — інструкції до подальших дій. Якщо ми справді прагнемо піднести свою мову до рівня мови великої європейської держави, слід діяти.

Але толока знаменує свого роду перехід якості в кількість. Титанічній праці одинаків-героїв ми пропонуємо протиставити зусилля сотень і тисяч ентузіастів. Якщо нас буде багато і ми рівномірно щільно охопимо всі регіони України, якщо кожен збере бодай десять слів, а це пару аркушів тексту, то вже тим створиться достатня основа для побудови оновленого комп'ютерного справді академічного словника нашої мови!

Сійся, родися!

- **«Секрети української мови»** — ця книга відомого правозахисника й філолога Святослава Караванського цінна не тільки секретами краси рідної мови. На конкретних прикладах автор показує, як нищили і псували нашу мову царські, а потім більшовицькі сатрапи. Ви враз побачите, що вчорашні українські словники досі спрямовані на «сліяніє», на русифікацію, що досі діє навіть правопис Кагановича- Постишева — калічить наше мовне багатство.
  Говорити правильно і красиво, берегти і примножувати свою мову — до цього закликає книга, видана «Кобзою».
- **Василь Стус — італійською.** Італійський журнал «Фамілія крістіане» («Християнська родина») вмістив на своїх шпальтах вірш Василя Стуса «Обколоте, в намерзі стогне вікно...» Його переклад італійською здійснив буковинський літератор Іван Труш. Цю публікацію супроводжує емоційний лист, що його надіслала до редакції часопису жителька Генуї, відома шанувальниця української літератури Клавдія Авітабіле-Мано. Вона високо оцінила і вірш Василя Стуса, і роботу перекладача. Журнал вмістив цей відгук під промовистим заголовком «Поезія з обмерзлого ГУЛАГу».
  Нещодавно Іван Труш видав антологію української поезії італійською мовою у власному перекладі.
- **«Запорозьке козацтво»** — твір відомого українського вченого-історика Володимира Голобуцького вийшов у видавництві «Вища школа». На презентації книги у Київському музеї гетьманства виступив син історика Петро Голобуцький. Він розповів присутнім про родинні корені сім'ї. Про те, як Володимир Голобуцький здобував освіту, як переживав блокаду в Ленінграді, як повернувся на батьківщину.
  Книга може бути посібником для учнів середніх шкіл та студентів.
- **«Український етноцид»** — ця книга О.Мусієнка з'явилася друком у видавництві «Рада» до міжнародної конференції «Уроки розстріляного Відродження».
  На конкретних фак[illegible]х розповідається про [illegible]ику нищення украї[illegible] ретельно прод[illegible]лі й утілювану в жи[illegible]продовж довгих десятиліть. Видання містить чимало не відомих досі фактів і подробиць, з якими автор зустрівся під час роботи в різних архівах.
- **Книга «Українські меценати»** — на виході у видавництві «Рада». Це буде унікальне видання. Воно познайомить читача з десятками наших земляків у західному світі, які жертвували великі суми на українську культуру, науку, освіту.
  Ці духовні спадкоємці таких видатних синів нашого народу, як Петро Сагайдачний, Іван Мазепа, як Ханенко, Терещенко, Симиренко, Чикаленко, що назавжди увійшли в нашу історію визначними меценатами. Одному з них, а саме Євгенові Чикаленкові, належать слова: «Люби Україну до глибини своєї кишені...»

Тарас ПЕТРІВ, «Голос України»

ПЕРЕД ДВЕРИМА В XXI СТОЛІТТЯ

Власний погляд

шукає своє місце Україна на геополітичних перехрестях

Один з древніх філософів намагався знайти відповідь на, здавалося б, просте запитання: чим визначається швидкість суспільного прогресу? Після десятилітніх невдалих пошуків він прорік свою істину: «Як пояснити розвиток цивілізації — я не знаю, але те, що нікому не вдасться зупинити хід історії — впевнений». В останній чверті XX століття ріка історії так «круто» завернула, що застала багатьох вчених та політиків зненацька, поставила багато неочікуваних проблем. Однією з таких є пошук Україною свого місця у новітній світовій архітектурі постімперського часу, в нових реаліях багатополюсного світу. Саме про перспективи розв'язання цих складних завдань йшлося під час бесіди кореспондента «ГУ» з заступником директора Інституту світової економіки та міжнародних відносин Олегом СОСКІНИМ.

— Останні події в сусідній Російській Федерації змушують українських політиків ще раз задумуватися над тими складними процесами, які відбуваються на постімперському просторі. Дехто навіть висловлює побоювання, що можливі зміни на політичному кремлівському Олімпі можуть спричинити прихід до влади в Москві сил, які не приймають існування незалежної України?

— Треба сказати правду, що в нашого сусіда на Сході нині відбуваються дуже серйозні негативні і тривожні тенденції. Дуже велика вірогідність того, що до влади там прийдуть ультрарадикально налаштовані націоналістичні сили, які будуть вести мову про відновлення Російської імперії в кордонах 1913 року. Ми себе від цього повинні захистити. Тому треба подумати на кілька років наперед, а не жити тільки сьогоднішнім днем.

— То, можливо, варто було б не тільки розраховувати на гарантії безпеки країн «ядерного клубу», про що було підписано відповідні документи на зібранні НБСЄ в Будапешті, але й шукати укладення надійніших домовленостей, наприклад, двосторонніх угод про надання допомоги в разі агресії, які існують, наприклад, між Вашингтоном та Сеулом чи Тель-Авівом? А то дехто має навіть ностальгію за ядерною зброєю.

— Україна має передовсім визначитися, чи вона є державою європейською чи азійською. І в залежності від того розглядаїться питання знаходження в Україні ядерної зброї. Якщо ми незалежна європейська держава, то тоді ми йдемо шляхом демократії та ринку і шукаємо реальних механізмів гарантій безпеки. Тоді нам не потрібна ця зброя. Якщо ж ми азійська держава, де пануватиме деспотичний тоталітарний спосіб виробництва, азійська ментальність і ми станемо частиною наднаціонального штучного утворення на базі російської конгломерації, тоді наші ядерні сили відповідно стануть часткою наднаціонального європейсько-азійського утворення. Тоді не треба буде розглядати наш ядерний потенціал як самостійний елемент, який потрібно скорочувати. Переговори тоді будуть вести виключно з Москвою.

Я прибічник твердження, що Україна ста[illegible]езалежною європейською державо[illegible]ринковою економікою. На мою ду[illegible] держава мала б під[illegible]ти [illegible]альні договори про дружбу та співробітництво з країнами— членами «ядерного клубу». І в цих договорах мало би бути обумовлено, яким чином Україні надають гарантії безпеки: чи то в разі нападу на неї будуть введені війська, чи здійснений удар по агресору, чи будуть застосовані автоматичні санкції щодо країни-агресора. В цих документах варто було б також внести розділ, в якому йшлося б про зняття всіх заборон на зв'язки наших ділових кіл з зарубіжними та надання режиму найбільшого сприяння українській економіці.

Ще раз хочу підкреслити: якби Україна не підписала ДНЯЗу і йшла в азійську імперію, прив'язуючись до її ядра — московського царства з допомогою економічних методів — так званих транснаціональних компаній та транснаціональних груп, то відповідно не треба було б вести з нами мови про ядерну зброю на українській території. А якщо ми будуємо європейську державу, то маємо турбуватися за власну безпеку.

— Деякі спостерігачі вважають, що вже тепер одним з нагадувань «хто в хаті господар» був демарш російської сторони щодо розширення НАТО та подій у Польщі?

— Це якраз є закид з боку російської конгломерації. Всім треба зрозуміти стратегічні інтереси Росії — це вся Центральна і Східна Європа. І Росія так просто не відмовиться від своїх планів. Це експансивні інтереси. Їх вплив повинен розповсюджуватися аж до кордонів Німеччини, а може і далі... Ясна річ, що тоді Україні нічого доброго не «світить», бо ми тоді знаходимося значно ближче до Російської імперії, ніж та сама Польща. Треба вбачати, що в Росії внутрішні справи будуть дуже швидко змінюватися. В світі немає такого типу держав, як сьогоднішня РФ, яка в собі утримує різні протонаціональні держави, які відрізняються і населенням, і релігією.

— Та чи сумісні великі геополітичні зазіхання з тим, що в середині держави не визначена ситуація «котел бурлить». Багато серйозних політиків роздумують, чи згодом не залишиться від Росії Московсько-Петербурзьке князівство?

— Російській конгломерації дуже важливо, щоб цей котел не вибухнув. Вибух може відбутися, коли немає стримуючих факторів. В стримуючій якості можуть виступити Україна, Білорусь, Прибалтика, Казахстан, Узбекистан — тобто країни, що знаходяться з Заходу і Сходу від цього котла. Москві важливо, що в цей найбільш кризовий період були «притягнуті» держави-півсателіти, щоб вони були амортизаторами, які знімають внутрішню напругу.

— Але яким може бути розв'язання проблем Росії з її національними утвореннями? Адже таке «бродіння» в сусідів загрожує і стабільності в нашій державі...

— Якщо йде великий корабель, на ньому якісь складнощі, а тим більше вибухи, то капітан маленького корабля, який йде поряд, повинен швидко тікати вбік. Бо нічим не зарадить капітану великого корабля, який і слухати його не хоче. Та й сил у меншого не вистачить допомогти. Україні немає потреби вчити Росію, що тій робити. У нас різні інтереси.

Головне для нас усвідомити себе центральноєвропейською державою, в якій перемогла європейська ментальність, і вибудувати систему своєї економічної та політичної безпеки, виходячи з свого об'єктивного геоекономічного та геополітичного становища. Бо Росія приречена як сукупність протонаціональних держав, вони вже легітимні в складі російської конгломерації. Є три держави, які практично не можуть там перебувати, — це Башкирія, Татарстан і Чечня. Так звані міни уповільненої дії. Це мусульманські країни з великим пріоритетом національного населення та ще й нафтові. Подивіться, по аналогії на Ірак, Іран, Лівію, Алжир — всюди, де в мусульманський державі нафта не обходиться без серйозних конфліктів. У РФ відбуватиметься вичленення окремих країн.

— І змінити ці тенденції...

— Втримати процес неможливо, і розпочався він з Північного Кавказу. Там через 3—5 років буде самостійна держава. Такі ж процеси відбуваються в Татарстані.

Якщо б вистачило глузду у державної урядової і наукової еліти РФ, щоб не втручатися, підтримуючи одну чи іншу сторони, регіональні конфлікти були б уже давно розв'язані в Грузії, в Таджикистані. А російська конгломерація приречена перетворитися на цілу сукупність держав.

Щоб у цей період не відбувалося хаосу, можливо вибудувати Балтійсько-Чорноморську вісь, яка б об'єднала держави з перехідною економікою, які визволились першими з імперії, об'єднавшись в економічний альянс військового типу, а соціально-економічного. Я не вірю, що Європейське Співтовариство в змозі переварити усі посткомуністичні держави, бо їм (ЄС) ще потрібно вирішити питання з Туреччиною, Португалією, Фінляндією, Норвегією, Швецією. Там є розрив 1/4 по параметрах економічного розвитку.

— Саме тому, мабуть, у них з'явилася ідея двох швидкостей...

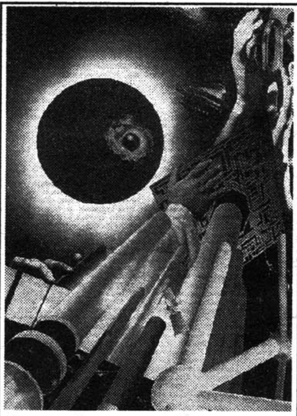
— Навіть трьох, а якщо брати нас, то й чотирьох. А це все реально об'єднати неможливо, бо все величезне, як радянська імперія, наприклад, гине.

— Багато науковців в Європі та Америці говорять про формування нової неополітичної країни світу на початку XXI століття, про створення так званих культурно-економічних блоків. Як ви бачите цей розвиток?

— Наприклад, в основі Балтійсько-Чорноморського альянсу буде лежати приватна власність, конкуренція, права людини, свобода особистості, ринкова економіка, християнська мораль і здорова сім'я. Це ті ж чинники, які покладені в основі ЄС та інших держав. У випадку утворення Балтійсько-Чорноморського економічного альянсу це є перехідна форма, що допомагає державам піднятися до рівня Європейського Співтовариства, розв'язати нагальні проблеми, щоб виростити в собі ринкову культуру і демократію, щоб поступово увійти в ЄС. В чому продуктивність ідеї створення більш однорідних соціокультурних ареалів? Вони будуть генетично однаковими.

— Якось Назарбаєв в Анкарі виступив з ідеєю нового євразійського союзу. Цей союз мав би об'єднувати країни СНД, країни Східної Європи, Китай і Туреччину...

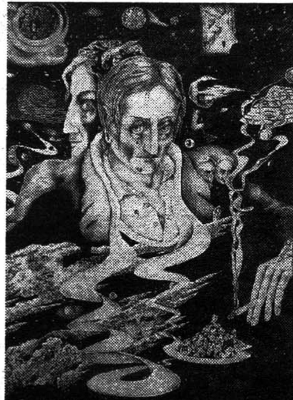
— Назарбаєв розумна людина, але, говорячи про якісь союзи, потрібно визначити, що є об'єктивна економічна і політична основа для них. На мою думку, її немає в самому СНД.

Головне для нас усвідомити себе центральноєвропейською державою, в якій перемогла європейська ментальність, і вибудувати систему своєї економічної та політичної безпеки, виходячи з свого об'єктивного геоекономічного та геополітичного становища.

Сьогодні головним гальмом на шляху до ринкових реформ — існуюча система виконавчої влади. Ці люди не робитимуть того, що проголосив Президент Кучма.

СНД в Україні забирає сили і тому потрібно з цього утворення якнайшвидше виходити. Основи економічного союзу ЄС в приватній власності — це міжнародний розподіл праці, який створювався кілька століть. А основа політичного союзу — демократія, а нам пропонують утворити штучний союз на основі державної власності, при владі бюрократичної олігархії, яка за-

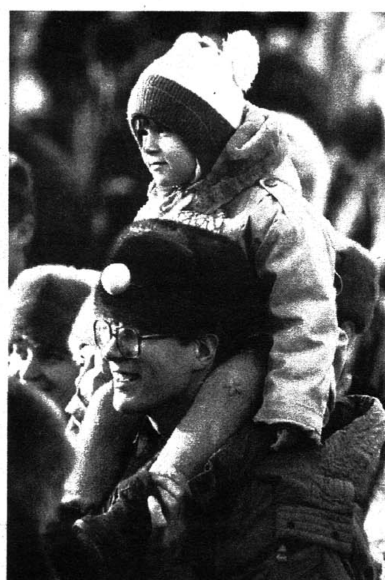

лишилася імперсько-комуністичною по своїй суті та ще й в умовах, коли не існує захисту прав особистості, і тому, коли мені кажуть, що на Сході ми мали ринки, а зараз втрачаємо, мені стає смішно. Зараз рвуться не ринкові зв'язки із Сходом, бо їх ніколи не було, рвуться адміністративні розподільчі відносини. В цьому не зацікавлений військово-промисловий комплекс, не потрібно приватному власнику заважати, і ринкові стосунки з Сходом, Заходом, Північчю чи Півднем утворяться самі. Погано тільки те, що в Росії за півтора року вдалося перетворити Україну на свого боржника, це сталося за допомогою певних кіл, що були при владі за часів уряду Фокіна, за часів, коли Гетьман очолював Національний банк України, а Мінченко очолював держпостач. Тоді за допомогою штучних клірингових розрахунків, коли ціна на українську продукцію була значно занижена по відношенню до світових цін, це і робилося. А ціни на російську нафту і газ були майже на світовому рівні. Верховна Рада повинна провести розслідування, чи це робилося на базі некомпетентних дій, чи свідомо. Ось там і потрібно шукати головні причини того стану економіки України, в якому вона зараз знаходиться. Бо до 1992 року Україна не мала боргу перед Росією, а тепер СНД нам зробила борг 7 мільярдів доларів.

— Колись нам говорили про значний потенціал України. А що, на вашу думку, складає багатство нашої держави?

— Багатство України — це її народ, який знищується пануючою бюрократичною олігархією. Не секрет, що щороку населення України зменшується на 250—300 тисяч чоловік. Це злочин, який здійснює пануюча керівна система до свого народу. Друге — це земля, чорноземи, якими володіє Україна і які теж знищуються безпорадними, некваліфікованими, хижацькими діями цієї верхівки. Третє — її географічне становище в центрі Європи. Четверте — значні інтелектуальні сили, які здатні розробляти і впроваджувати передові технології. П'яте — сприятливі кліматичні умови. У нас є багато людей і води, і сонця, а останнє — інфраструктура як соціальна, так і виробнича. Це позитив. Є в пасиві те, що Україна не має ринкової економіки і приватної власності. В неї державний збанкрутілий сектор, в пасиві те, що Україна не має при владі професійної політичної еліти, те, що існує депопуляція населення, зруйновано основні фонди. Не викристалізувалася українська ментальність, як європейського народу. Це щодо суб'єктивних факторів пасиву, а в об'єктивному пасиві в нас практично нічого немає. Погано, що в нас непрофесійна політична верхівка. Потрібно, щоб відбувалася кадрова революція у виконавчій владі, зокрема в Кабінеті міністрів. Сьогодні головним гальмом на шляху до ринкових реформ — існуюча система виконавчої влади. Ці люди не робитимуть того, що проголосив Президент Кучма.

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Сійся, родися, жито, пшениця, всяка пашниця, на щастя, на здоров'я!

...Учора був Щедрий Вечір. Це передноворічне (за старим стилем) свято явно дохристиянське. Згодом цей день присвятили преподобній Меланці. Може, не всюди в Україні Щедрий Вечір відзначають в один і той же день, та суть його одна — щедрість.

...Коли вже запалено свічки, родина сідає до столу. На покуті — батько. Він пригинається за гіркою пиріжків, ніби ховається. «А де ж це наші тато?» — питають діти. «А хіба ж ви мене не бачите?» — «Не бачимо!»

Тоді батько підводиться й урочисто каже: «Дай, Боже, щоб і на той рік ви мене ОТАК не бачили!»

За пиріжками тобто... Який чудовий ритуал!

А під вікнами вже чути:

Ой господар, господарочку,
Пусти в хату Меланочку.
Добрий вечір!

А сьогодні — день святого Василя. Ще на світанку в селах: «Пустіть посівати!» У містах настирливо дзвонять дзвінки. «Хто там?» — «Посівальники!..»

Я завжди пускаю посівальників. Бо сам колись із трепетом ждав цього ранку. Правда, тоді було не так. Готувався я крадькома, щоб у школі не знали, бо — перепаде... А по-друге, я з того покоління, чиїх батьків забрала війна, отож ми не знали й не бачили, як ото батько «ховається» за пирогами. Бо ж ні батька, ні пирогів. Навіть пшенички для посівання не було. Навію жменьку зернят із посліду, додам жужелиці. А вона так по іконах бабахкає, що стою і раків печу перед господинею. А вона — нічого, дає гостинці — зернята із соняшника, змішані з патокою... Смачно!

Мама теж не гнівалася, змітаючи після посівальників жужелицю. Тільки сльози втирала та казала: «Прости їм, Господи, дітки не винні»... (А ви простіть мені за несвятковий спогад — це для тих, хто досі намагається переконати нас, що раніше ми жили прекрасно).

Отож хай по всій Україні чути сьогодні одвічне: «Сійся, родися!» На здоров'я, на добро. На злагоду і мир. На щедрий урожай, на новосілля, на товари — хороші і різні.

Хто-хто, а ми з вами добре знаємо: все це не приходить само по собі — тільки наполеглива праця сіє-родить добробут. Та ми певні: Господь поможе нам — і кожному зокрема, і нашій славній державі.

На щастя, на здоров'я!

Фото Олександра КЛИМЕНКА та Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Володимир ЧЕРКАС

Буде свято на вулиці ветеранів...

Президія Ради організацій ветеранів війни, праці і Збройних Сил України обговорила питання про заходи щодо підготовки до 50-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років. У доповіді голови ради І.Герасимова, у виступах членів президії і представників з областей наголошувалося, що ветеранська громадськість із задоволенням сприйняла Указ Президента України Л.Кучми про відзначення в нашій державі 9 травня 1995 року як всенародного свята.

Ветеранська організація вже активно готується до цієї пам'ятної дати. Республіканська рада внесла з цього приводу до Президента, Верховної Ради і Кабінету міністрів свої пропозиції, у яких передбачено ряд додаткових заходів щодо поліпшення соціального забезпечення учасників війни, формування в суспільстві глибокої поваги і вдячності ветеранам—фронтовикам, трудівникам тилу воєнної пори, матерям і вдовам загиблих воїнів за їх героїзм і мужність під час захисту рідної землі.

Намічено заходи, якими передбачається активізація ролі ветеранських організацій у справі дальшого вдосконалення пенсійного забезпечення ветеранів, надання їм житла, телефонізації квартир, поліпшення медичної допомоги, комунальних послуг. Значну увагу мають приділити ветерани утвердженню історичної правди про Велику Вітчизняну війну, яку окремі сили в нашій країні намагаються спотворювати, особливо серед молоді.

У святкові дні намічено провести в Києві, обласних та інших містах, селищах і селах урочисті збори і марші ветеранів, зустрічі фронтовиків — бойових побратимів з країн СНД, покладення вінків і квітів до могил, обелісків і пам'ятників загиблим. 75 колишніх хоробрих воїнів з України мають взяти участь у параді з нагоди 50-річчя Перемоги, який відбудеться на Красній площі в Москві.

Серед намічених заходів також проведення наукової конференції «Уроки другої світової війни і значення Перемоги над фашизмом», благодійного телемарафону «Пам'ять», «уроків мужності» в навчальних закладах, всеукраїнського конкурсу преси, телебачення і радіо на краще висвітлення підготовки до 50-річчя Перемоги тощо.

Президія розглянула також ряд інших актуальних питань життя і діяльності ветеранських організацій України.

Борис ОЛІЙНИК

ТАЄМНА ВЕЧЕРЯ

I

День був якийсь непевний.
Щось по колах
округ бродило —
Незриме, хиже
і обережне.
Сторожко темніло.
Учні нервувалися:
«Де ж Він?!»
(... І тоскно, як олень,
поранений смерком:
— Отче!
Невже не обійде
мене
Чаша сія...
від Тебе?! —
Глухо мовчало Небо.
І Він прочитав
із німотної сині:
— Не обійде..,
Сину...).
Учні нервувалися:
«Де ж Він?!»
Хтось м'яв механічно
Порожню пачку «Прими».
Куриво дорожчало панічно:
Їла інфляція.
Інші тинялись,
Немов у прострації,
Тамуючи внутрішню дрож.
Спросоння
Просіявся дощ...
Пробудило смоковницю..
Хитнулася тінь на околиці.
— Нарешті, —
прошелестіло, полегко,
як шовк.
... Прийшов.
Так, ніби нічого
й не сталось:
Він таки умів триматися!
Навіть у пустелі,
Коли спокушав Його
сам лукавий, —
Стояв так,
що дивувалися скелі.
Обвів громадку
Відчуженим взором:
Бачив і знав,
Недоступне учням.
Ладнались до вечірньої
учти.
... Знав, що сподівається
вранці,
Коли Його поведуть.
І раптом — зніяковів,
ніби школяр,
що підглядів те,
об чім не дано їм відати.
«Не відають, що..
вчиниться!?» —
Обпекло гнівом.
Але спохопився:
«Чи винні, що їм не дано?»
Зітхнув,
всепрощенно і скорбно.
... Сіли за стіл.
Уділилися хлібом.
Вино багровіло, мов кров.
Кусень не ліз у горло:
Кутуляли надсилу
Хтось плямкнув, —
і осікся.
Але тишу
було оскоромлено.
— Сьогодні один із вас
Зрадить мене... —
Сказав стомлено.
І усміхнувся гірко:
«Та хіба в тому їхня вина?»
Сахнулись од хліба й вина.
(Від жаху зіщулилась
зблідла трепета,
Відчувши: за гілку її,
мов тенето,
Схопила мотузка,
і зашморг вужачо
Згорнувся в кільце.
І — чиєсь лице...
І синій язик
обвисає ледачо.
О, тільки не це!!!)
Перезирнулися:
хто се пророк?
У когось нервово
зламало сірник,
ніяк не міг прикурити —
руку звела остуда.
... Двері були відкриті.
На порозі стояв
Іуда.

II

Решта все було за Писанням.
Зняли Його страдницьке тіло
з хреста,
Плащаницею згорено вкривши.
І занесли у склеп,
і поклали Христа
На погребне, холодне узвишшя.
А на третій,
як діви прокрались у склеп,
Щоб оплакати і помолиться, —
Вже Його не було.
Тільки сиве крило
Опустила сумна плащаниця.
І невимовний подив єство їм
опік,
Як за спинами
Вісником Бога
Горній Янгол постав,
і суворо прорік:
— Хто шука серед мертвих
живого? —

III

... Мертві піють і п'ють.
Тягнуть цвяхи з хреста
На колекції та сувеніри...
Перейшли у Апостоли
учні Христа,
Запаливши світильники віри.
Мертві грають в політику,
«водять козу»
Та дівок загряницею манять.
Оббирають, як липку,
народ і казну,
Обирають себе на гетьманів.
І вже так Україні прилипли
до губ,
Так її закохали, пролизи,
Що — дивися — небавом
якийсь перелюб
І за пазуху неньці полізе.

IV

Вже таємна вечеря
ішла до кінця,
Коли, гостро відчувши колючка
Від болючих тернин
рокового вінця,
Він удруге сповідався учням:
— А сьогодні один з вас
мене вже продав...

V

Решту знаємо за Писанням.
Вірую...
Одначе:
Що Його розп'яли
на покуту усіх, —
То тяжка, але — істина, люди.
Лиш єдине гризе —
хай проститься мій гріх!
А чи й справді повісивсь...
Іуда?

VI

Владно сіли в шинку
вже нові хазяї:
Сам Хрещатик їм слався під ноги.
Всі однаково гожі.
Достоту — свої,
З напівслова познаша свойого.
Налили у чарки
за удатний оброк.
А шинкарка ж,
як фея, облесна!
Тепло й сито.
Та раптом якийсь холодок
Перебіг поза спини і чресла.
Хтось засовався не по чину.
Хтось несміло впустив чарчину.
Третій раптом гукнув:
— Тримайтеся! —
... Двері були відчинені:
На порозі стояв...
тринадцятий.
«Добривечір» — сказав.
Свій крават розв'язав.
(Дещо й справді
на зашморг подібний).
По-свояцьки окинувши
поглядом зал,
Сів до столу.
Як рівний.
І — рідний.

VII

А Хрещатик новітній гудів,
як базар.
... Під шинком,
прихилившись до муру,
Очужіло сидів
провінційний кобзар,
Застібнувши на гудзик
бандуру.
— І надовго зібрався мовчати
дідусь? —
Зблазнював молодий
переблуда.
Посміхнувся кобзар
у замислений вус:
— Вже недовго...
До Страшного суду.

***

«Гряде пророк!
Пророку — лєта многа!» —
Волає ревно
православний люд.
... Левина грива.
Борода — з Толстого.
І лиш в очницях
кубляться волого
Нехристиянські блуд, і страх,
і лють.
Так хто ж єси?
Яку іще подобу
Сховав нараз
від мертвих і живих
Під арештантську
маскувальну робу, —
Ти,
мічений у списках потайних?
Та око правди
прозира наскрізно...
І твій зіщулений,
тваринний страх —
Довічна мста
за спродану Вітчизну,
За всіх,
засвідчених у таборах!
Втікав, як тать,
в чужинницькі пенати...
А за тобою
мітою біди
Звивався слід,
який ти приховати
Жадав би
і на Страшному Суді.
О, вічна тяга,
котра кримінала
На темне місце манить,
як магніт!
Вона тебе
із-за бугром дістала, —
І в отчий край жене на суд
і звіт.
І він — гряде.
І за собою сіє
Імперське сім'я
з лапи руйнаря.
І, Господи...
Чи відаєш, Росіє,
Кого ти зустрічаєш,
як царя?!
Ти ще спізнаєш,
що твоя недоля,
Твоя руїна і зоря тяжка
Лежить, мов камінь
з Каїнового-поля,
На чорній совісті твого божка
Це він почав...
Із темного бісів'я
Привівши під своїм
кривим крилом,
На горе сирих,
на ганьбу Росії
Перевертня
із міченим чолом!

Гей, слов'яни!

Прямовисним багнетом
прорізавши серпень,
Сонце круто ввійшло
у боснійський граніт...
Причащаються серби.
Прощаються серби —
Від малого до сивого...
Небо гримить.
Чорні ризи отців,
Біла паморозь болю...
Пам'ять важко долає
байори й корчі —
Через шість віковіч
та на Косово Поле,
Де над сербською тугою
стогнуть сичі.
Брате сербе...
Ти знову стоїш наодинці
У двадцятому віці
на смертній межі.
Тільки й те, що сьогоднішні
хижі ординці
На «фантоми» змінили
горбаті ножі.
Схаменімось,
братове по вірі прадавній!
То не важить,
чиїх ми племен і родів:
Сатана замахнувся
на світ православний,
На чертоги і храми
отців і дідів!
Так ударимо ж у дзвони,
допоки не смеркло, —
Хай скликають до гурту
слов'янську сім'ю.
Бо коли не врятуємо сербів
од смерті,
Ми погубимо совість
і пам'ять свою!
Осінившись триперстям,
у вірі — єдині,
Ми укріпимо зладою
душу і плоть!
І якщо навіть світ
нас полишить, як нині, —
Ми — незборні, бо з нами
Господь!

Благословіння

В горному граєві
райдуга
В сім кольорів не згоря.
Світе, Європо,
возрадуйся:
Сходить новітня зоря!

Миром і хлібом,
і злагодою
Під тулумбасовий грім
Разом з святою
Елладою
Вічний віта її Рим!

Світе єдиний, не
куплений, —
Руки, мов крила, здійми,
Ніжно, як батько, із купелі
Юну державу прийми!

Дивна коса,
як мальована,
В'ється ще з Київ-Русі...
Звідки ж ця сиво-згорьована
Нитка у карій косі?

О, не питайте, брати, її...
Там, з-під її сивини —
Вихрили коней Батиєвих,
Зорані списом лани.

Отчі святині споганені,
Храми плюндровані вщерть.
Через віки заарканену
Мову рокують на смерть.

Та з попелища диявола, —
Горня, свята і земна, —
Самовідродженим
явленням
Вічно вставала вона.

Горем її не оковано,
В серце не вкралася лють.
Співом, ласкавою мовою
Всяк обдаровує люд.

Люди, всією родиною
Браму відкрийте з добром
Перед моєю Вкраїною.
Перед живлющим Дніпром?

Родові не переводиться,
Бджоли гуртують рої.
Тихо сама Богородиця
Благословляє її.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

ХАРАКТЕРИ

Кажуть: скільки людей — стільки й характерів. Про цих трьох — водія, музиканта і школяра, з якими випадково зіткнула доля, — розповісти захотілося не тому, що вони здійснили щось героїчне, ні, просто в конкретних обставинах виявили характер.

Оплески піаністу

Він і раніше не був обділений не тільки прихильністю, а й любов'ю слухачів, що супроводжувалася оваціями, вигуками «Браво!», морем квітів. Бо так, як піаніст Юрій Кузнецов, в Одесі більше не грає ніхто!

З німцями його звела біда. Страшна хвороба спіткала зненацька. В Україні робити йому операцію ніхто не наважується. Такі хірурги є в Німеччині.

У Німеччині операцію Юрію робили в два етапи. Отож довелося провести там кілька місяців. Хіба ж міг він, хоч інколи, не торкатися клавішів рояля? Тамтешні лікарі, а потім і шанувальники та знавці сучасної музики, побачили: перед ними талант! І вже тоді з Кузнецовим — порізаним і заштопаним — повели мову: хочемо записати у вашому виконанні платівку. Він у відповідь лиш кволо посміхався: дайте спочатку на ноги стати.

Став. І знову сів за рояль. А потім дав звістку і своїм німецьким друзям: готовий записуватися.

І раптом зламав пальця. Гості на поріг, а він показує гіпс.

— Нічого страшного, — заспокоїв їх Юрій.

Гіпсова «болванка» заважала, пальців «не вистачало», та звуки дедалі вирівнювалися, сплітаючись у віртуозну кузнецовську мелодію.

— Браво, Юро! Ми готові до запису!

Потім була робота. Кузнецов утирав чоло, на секунду стискав здоровою рукою загіпсованого пальця, — і грав, грав, грав. А після завершення запису пролунали оплески гостей на його честь — чи не найдорожчі оплески за все його артистичне життя.

«Золотий ключик»

На автобусному маршруті від Одеси до райцентру Біляївки неймовірна штовханина, розпачливі зойки жінок і, даруйте, матюки чоловіків, а в підсумку — їдуть не ті, хто заздалегідь придбав квитки, а в кого більше сил, нахабства. Та ось випало стати свідком картини, що різнилася від звичних: ще коли автобус тільки підходив до місця посадки, у натовпі пасажирів вдоволені вигуки:

— О, це ж Мойся з золотим ключиком!

Автобус зупинився, та двері до салону не відчинялися. З кабіни вийшов високий, середніх літ водій, неквапом обійшов машину, став біля передніх дверей:

— Приготуйте квитки

На диво принишклий натовп почав шикуватись в чергу. А Віктор Мойся (так, дізнався пізніше, зовуть водія) справді [illegible] з кишені ключика, відчинив двері і розпочав посадку. За [illegible]тками, мов до кінотеатру!

На платформі нікого не залишилося. Тому, хто заздалегідь не придбав квитка в к[illegible], його видав водій. В салоні виявилися звичайні, а не озл[illegible]лі, як [illegible] черідко буває, люди.

Й по дорозі Мойся-«золотий ключик» діяв теж нестандартно. Підбираючи нових пасажирів, виходив з кабіни, ставав [illegible] дверей і запускав «мов до кінотеатру». Не лінуючис[illegible]ому допомогти підняти у салон важку валізу чи лантух.

Мимоволі подумалось: ото [illegible] кожен з нас на своєму робочому місці прагнув знайти «золотий ключик» організованості й порядку.

Ромашка-репортер

Ромашка — так ровесники називають Сергійка Ромаскевича, учня 8-го класу 68-ї одеської школи. Особи широко відомої, як полюбляє висловлюватися один з його друзів, у вузьких колах. Сергійко не ображається: у вузьких — то й у вузьких. Бо й справді: хто там прочитав його першу книжку «Шукач пригод, або Фантастична повість про хлопчика 12 років, який зі своїми друзями шукає найцінніше у світі річ», коли вона видана самодіяльним дитячим видавництвом «Версія» тиражем лиш в кілька десятків примірників? І друга повість — «Сіра казка на чорно-білому екрані» — вийшла з друку не більшим накладом.

Тож чи не спробувати своє перо у справі репортерській? Тим більш, що й зручна нагода саме випала: міська газета, започатковуючи «дитячу сторінку», запросила до конкурсу юних репортерів. Тему, щоправда, запропонувала для всіх аж надто «дитячу»: «Моє перше кохання». Ромашка спізнав його ще в дитячому садку, п'ятирічним, про що й розповів досить дотепно в своєму конкурсному творі.

Дізнався, що в обкомі профспілки працівників освіти має відбутися конференція, де обговорять становище вчительства. Конференції, однак, не відбулося. Та Ромашку це не вибило з колії: попрохав прийому в голови профспілки (та була дещо спантеличена віком кореспондента), зв'язався з іншими причетними до проблеми особами й організаціями — і видав зовсім не дитячу кореспонденцію, яку міська газета зараз-таки опублікувала на правах цілком «дорослого» матеріалу. Її заголовок, щоправда, видав, думається, школярський вік автора: «Надії учнів не справдилися» (на те, що вчителі страйкуватимуть, а діти влаштують для себе позачергові канікули).

Після вдалого дебюту Ромашка — весь у репортерських турботах: бігає містом, записує інтерв'ю дорослих дядьків і тіточок, корпить над матеріалами для газети. А як з письменництвом?

— Одне іншому не завада, — по-дорослому каже Сергійко. — Доводиться, щоправда, урвати час від розваг і сну. Пишу зараз продовження «Шукача пригод».

Одеса.

«Старий козак» — так назвав свою скульптуру Віталій Морозов. Хоча сам козак, «народившися» з дерева, досить промовисто посміхається: то ще як сказати, хто старий, адже суть не в літах, а в дусі...

Саме таким духом сповнено багато витворів майстра скульптури. Його роботи не раз виставлялися у заводському Палаці культури, даруючи людям красу і дух оптимізму. Хоча Віталій Морозов офіційно й не скульптор — він інженер Маріупольського металургійного комбінату.

Фото Анатолія АФАНАСЬЄВА.

Юрій ДОЦЕНКО, «Голос України»

Їдуть, їдуть козаченьки?..

Тривалий час приріст населення на Донеччині спостерігався за рахунок міграції, тобто сюди народу приїжджало більше, ніж від'їжджало. Не секрет, що людей, перш за все, приваблювали в шахтарський край високі заробітки на тутешніх вугільних підприємствах, заводах, фабриках. Їх навіть не спроможна була злякати вкрай критична екологічна ситуація в індустріальному регіоні.

Починаючи з минулого року ця тенденція різко змінилася. Цього ж року область полишило понад 50 тисяч чоловік, а прибуло на постійне місце проживання близько 33 тисяч.

Куди ж прямують наші земляки? Згідно з даним Донецького облстатуправління, 62 відсотки переселенців «знайшли притулок» у країнах близького зарубіжжя, близько 16 тисяч донеччан переселилися в інші області України, понад 6 відсотків віддали перевагу далекому зарубіжжю.

Зворотний потік жителів Донецької області традиційно спрямований у райони російської Півночі, Сибіру, Далекого Сходу. Там, кажуть, і сьогодні можна заробити непогано, та і з житлом проблем менше. Винятково за «довгим рублем» їдуть донецькі шахтарі в сусідню Ростовську область. З'явилися в Росії і нові «переселенці» з українського Донбасу — юнаки, що хочуть уникнути військової служби у Збройних Силах рідної держави. Та це — тема окрема.

Головна причина посиленої останнім часом еміграції з Донеччини — не у високій густоті населення області (понад 200 чоловік на 1 кв.км.) і, навіть, не в екологічній загрозі, перед якою сам на сам опинився індустріальний регіон. Вона — у гострій економічній кризі, яка поступово паралізує промисловість Донбасу, штовхає до жебрацтва, сіє непевність у завтрашньому дні.

У той самий час спонукає до невеселих думок-прогнозів і демографічна ситуація в області — з 1990 року число померлих перевищує число народжених. Є, як бачите, над чим замислитися...

Разом із тим не можна не звернути увагу на тенденцію, яка носить позитивний відтінок. Маю на увазі той факт, що міграційний приріст населення чітко простежується в сільській місцевості Донеччини. Так, минулого року в село перебралося понад 17 тисяч чоловік, причому, три чверті з них раніше були міськими жителями. Цікаво, що середній вік переселенців — 26 років. Отож, молодіє село?

...А донеччан тим часом стає все менше. Коли помирають — сумно й боляче. Коли лишають батьківське обійстя — прикро й соромно. За державу нашу. Не від хорошого життя шукають наші земляки кращу долю за тридев'ять земель. Одна надія, що, можливо повернуться, як оті птахи з вирію. Коли потеплішає, завесніє. В нашому суспільстві, на рідній землі...

Доброта і музика — речі неочевидні

Є прекрасна старовинна вранішня молитва: «Боже, спершу прийди на поміч усім хворим і стражденним, а вже потім прийди на поміч мені...»

Нині так альтруїстично моляться далеко не всі. Тому варто згадати, що у Празі є — єдина в Європі — консерваторія для тих, хто втратив зір. Першим директором закладу був доктор Дертіна, сам незрячий, але він вважав, що для музиканта головне — слух! На мої запитання відповідає заступник директора професор Мілада РИБАРЖОВА.

— **Пані Рибаржова, ваша консерваторія — установа бюджетна, як ви виживаєте?**

— Маємо спонсорську допомогу.

— **Оскільки консерваторія — єдина в Західній Європі, чи не варто подбати про міжнародний статус?**

— Це важко — слабка матеріальна база. У гуртожитку нема окремих кімнат, не досить налагоджено побут, та й викладати всі навчальні предмети англійською для нас проблема. Тож навчання у нас іноземців — швидше виняток, ніж правило.

— **Як адаптуються в житті ваші випускники?**

— 1991 року ми провели соціологічний аналіз, що стосувався останніх 40 років. Тому можу відповісти точно: 92 відсотки колишніх абсольвентів працюють за фахом як активно концертуючі музиканти, вчителі музики, настройщики. Три відсотки живуть з соціальної допомоги, сюди входять і матері, що доглядають за дітьми. А п'ять відсотків мають свої фірми з настроювання музінструментів. Скажу вам, що музика є чудовим інтеграційним стимулом — наші випускники почуваються повноправними у колективах, де працюють, і мають багато друзів серед зрячих. Значний відсоток наших студентів щороку вступає до музичної академії або на філософський факультет університету.

— **У себе на батьківщині я мала гіркий досвід — люди незрячі або з іншими вадами мають проблеми з вступом до вузу...**

— У нас нема цих проблем. В усякому разі, я не маю такої інформації.

— **При іспитах ви робите ставку на талант чи на соціальні моменти?**

— Само собою, береться до уваги талант, без цього займатися музикою не варто. Але є ще ось що: з тою мірою таланту, з якою людина приходить до нас, вона б не прийшла до іншої консерваторії. Тобто відносний рівень таланту у нас нижчий, ніж деінде. Однак, є люди, котрі після закінчення нашої консерваторії нічим не поступаються своїм зрячим ровесникам. Втім, у нас є ще один «привілей» — відносно недороге навчання...

Катерина КОЛЬЦОВА.

Київ — Прага — Київ.

Від редакції: автор цього матеріалу Катерина Кольцова — молода київська співачка, заочно навчається в Інституті культури і на двох відділеннях (вокальному й фортепіанному) стаціонару Празької консерваторії, саме тієї, про яку написано вище.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

ЛЕБЕДЯ З РУК НЕ НАГОДУЄШ

На початку зими в Утлюкському лимані Азовського, Тендрівській і Джарилгацькій затоках Чорного моря скупчилося багато лебедів. Разовий одноденний облік, зроблений працівниками Чорноморського заповідника, засвідчив: в окремих мілководних місцях зібралося по 8—12 тисяч птахів.

Обережно підходимо до величезної колонії лебедів-шипунів, що годуються неподалік від берега, занурюючи звивисті шиї у воду. З першими морозами з'явилася крига й утворила неширокву смужку води. Крижане кільце поступово звужується, примушує зграю збиватися докупи. Птахам усе важче здобувати корм на перенаселеному мілководі. Боронь Боже, посиляться морози. Підводна «паша» з водоростей буде з'їдена, а на «толоці» не дуже-то поживеш. Колонія почне танути на очах. Кволі лебеді й лебідки стануть легкою здобиччю хижих звірів і птахів. Недалеко, за піщаною косою, мій супутник — заступник голови Генічеського райвиконкому, знавець рідного краю, Валерій Лавриненко — вже бачив першу трагедію. Пара лебедів, яка чомусь відбилася від колонії і перебралася до невеличкої промоїни, вночі вмерзла у кригу. Цим скористалися або лисиця, або єнотовидний собака...

А ось групка лебедів-кликунів здійняла галас. За спостереженням єгеря заповідника Петра Руденка, кликуни кричать на погоду, точніше на її переміну. Справді, вітер гнав темні хмари, потягло холодом. Кілька хижих орланів сидять на береговому горбі і пильно дивляться на крилате птаство. Вичікують?

Місцеві жителі розповідають: транзитні зграї чомусь уподобили для зимівлі наші моря, хоча при несприятливих умовах далеко не всі вони доживуть до весни. Неодноразові спроби мисливців-любителів і школярів допомогти птиці у скрутну годину результатів не дали. Не хочуть лебеді брати їжу з рук — і край. Сипали зерно на кригу, в ополонки, спостерігали за зголоднілими птахами з далекої відстані. Все марно. Дехто брав лебедів додому, щоб обігріти й нагодувати. Однак це мало що дало.

Чому перелітна водоплавна птиця зупиняється на півдорозі до теплих країв? Невже вроджений інстинкт не підказав, яким може бути небезпечним «гостювання» у таврійських водах, особливо в холодні зими?

— До північної частини наших морів птахів притягує хороший корм, — розповів заступник директора наукової частини Чорноморського заповідника Дмитро Черняков. — Приміром, у східній акваторії Тендрівської затоки на один квадратний метр у середньому припадає 20 кілограмів біомаси, в основному водоростей, верхівки яких, багаті на рослинний жир, охоче їдять лебеді. Тут багато молюсків. Глибина ж затоки — всього півтора метри. Шипуни і кликуни неохоче відлітають у вирій, значна їх частина акліматизувалася і, образно кажучи, постійно тут прописалася. Приєдналися до місцевих і лебеді з Каспію, де умови їх життя помітно погіршилися. Суворі зими у нас нечасті. Та бувають. У зимову холоднечу 1985 року спостерігалася масова загибель лебедів. Птахи втратили доступ до корму. До того ж, деякі популяції їх надто кволі, що пов'язано з пізніми строками висиджування яєць та іншим. Підгодівля лебедів з рук практично неможлива, бо птахи не звикли харчуватися всуйом'ятку. Без води вони нічого не хочуть їсти.

Днями єгері повернулися з поїздки у віддалені куточки заповідника. Картина загалом утішна. Після короткочасних морозів знову потеплішало. І величезні зграї лебедів почуваються добре. Вони густо заполонили воду біля узбережжя, набираються сил перед можливим похолоданням.

Херсонська область.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Січень сповнений несподіванок

Після сенсаційних змін, які сталися нещодавно в київському «Динамо», відставки Валерія Яремченка в «Шахтарі» (до речі, цей клуб на тренувальний збір до Ізраїлю повіз відомий багатьом фахівець Володимир Сальков) важко здивувати чимось новим нашого болільника. І все ж життя триває і відбуваються нові події, які викликають інтерес у спортивної громадськості. Зрозуміло, що багатьох хвилювало питання: а хто ж очолить осиротілу національну збірну?

Напередодні Різдва у штаб-квартирі ФФУ на вулиці Ульянових пройшла прес-конференція, на якій президент федерації Віктор Банников представив представникам мас-медіа одноліток (обом по 45 років), колишніх блискучих гравців київського «Динамо» Анатолія Конькова, що працюватиме з національною командою, і Віктора Колотова, який очолить олімпійську збірну.

Президент федерації, перш ніж надати слово новообраним керівникам збірних, сам виступив з повідомленням.

— Відбулося засідання оргкомітету зі створення професіональної футбольної ліги (ПФЛ). Члени цього органу одностайні в тому, що така ліга українському футболові конче необхідна. Саме тепер іде робота зі створення двох альтернативних проектів ПФЛ. 25 червня відбудеться конференція, на ній тренери і президенти клубів мають вирішити: бути лізі чи ні. Можливо, вже наступний національний чемпіонат проходитиме під патронажем ліги. Їй ФФУ передасть частку прав на проведення змагань, видачу ліцензій тощо. Конференція вирішить і кількісний склад ліги.

Президент ФФУ висловив щирий жаль з приводу нападок на федерацію і на нього особисто на сторінках окремих видань. У зв'язку з цим він попросив не вважати його віднині членом редколегії «Українського футболу».

А потім були запитання до тренерів.

— Анатолію Дмитровичу, кілька тижнів тому ви нібито відмовилися від подібного запрошення. Чому все ж таки пристали на пропозицію керівництва федерації?

— Справді, я вагався. Але після відвертих розмов зрозумів, що президент федерації, його помічники стоять на сучасних позиціях, і переконався, що можлива творча співпраця між нами.

Реально дивлюся на стан справ, який сьогодні спостерігається в нашому футболі. Життя національної збірної залежить від того, як виступають на міжнародній арені українські клуби. Що ж, похвалитися тут ще нічим: ані київському «Динамо», ані «Шахтареві» та «Чорноморцеві».

Через сито збірної протягом останнього часу пройшов 91 (!) гравець. Але визначити по-справжньому оптимальний склад моїм попередникам так і не вдалося. Хоча не думайте, що кидаю каміння в город такого авторитетного і шанованого фахівця, яким є Олег Петрович Базилевич. Йому було дуже важко, бо він починав. А ми продовжимо роботу зі створення сильної і конкурентоспроможної команди. Хоча багато в чому справу доведеться починати, як-то кажуть, з нуля. Деякі журналісти і болільники вважають, що чотири очки, здобуті нашою командою в останніх двох зустрічах, залишають шанси пробитися за путівку на фінальну частину чемпіонату Європи-96. Можливо, вони й мають рацію. Отож, гуртом робитимемо все від нас залежне, щоб мрія і плани стали реальністю. Усвідомлюємо, що успішні виступи в цих змаганнях сприятимуть піднесенню міжнародного авторитету нашої молодої держави.

— Ви згадали про велику кількість гравців, які пройшли через збірну. І все ж хотілося б дізнатися: на кого спиратиметесь ви конкретно? Чи маєте власний список кандидатів?

— Революції влаштовувати не маю намірів. Працюватиму з тими людьми, які вже грали в збірній, утворили її кістяк. Всілякі сахання, гадаю, користі не принесуть.

— А легіонерів запрошуватимете?

— Звичайно, залучатиму. Але щоразу виходитимемо з можливостей, які мають держава і федерація.

— Чи переглядатимете їхню гру?

— Сьогодні ФФУ може відрядити мене або моїх помічників на такі матчі за кордон.

— Один з найкращих гравців Росії Юрій Калитвинцев тепер виступатиме за київське «Динамо». А нещодавно він заявив, що не проти, якщо йому довірять виступати і за національну команду України. А ви як до цього ставитеся?

— Подивимося спершу, як він зарекомендує себе в динамівському колективі, чи пробється до основного складу. Адже там конкуренція дуже велика. Більше того: роздавати на всі боки футболки збірної України не збираюся. Як-то кажуть, поживемо—побачимо. Хоча, як мені відомо, Калитвинцев грав в олімпійській збірній Росії.

— З усього видно, що працюватимете виключно зі збірною...

— Не зовсім так. Маю бути в курсі всіх справ, які відбуваються у вищій лізі, сам діставати оперативну інформацію, а не брати з третіх рук. Тому днями мене призначено ще й головним спеціалістом ФФУ у роботі з клубами вищої ліги.

— На якій базі готуватиметься національна команда?

— Конкретної адреси не почуєте, бо зведення тренувального центру для нашої команди, всіх збірних країни — питання майбутнього. Хоча є цікаві проекти баз у Криму та Закарпатті. А поки що готуватимемося в тих містах, де прийматимемо суперників. Скажімо, у Донецьку, Сімферополі, Львові, Києві...

— Чи маєте конкретний план підготовки до найближчих відбіркових матчів?

— Часу на знайомства та розкачку, як я вже казав, не маємо. 25 березня граємо в Хорватії, 29-го прийматимемо італійців. Тому нам у пригоді стануть чергові тури національного чемпіонату: 5, 10, 14, 19 березня. Добре, якщо наші команди якомога краще підготуються до другого кола першості. Зрозуміло, що дуже уважно стежитиму за кандидатами. Розраховую на найтіснішу співпрацю з клубними тренерами. Без їхньої допомоги мені не впоратися із завданням.

Потім до розмови підключився Віктор Колотов.

— Та команда, котра успішно провела ігри відбіркового турніру молодіжної першості континенту, — сказав він, — і продовжуватиме виступати. І хотілося б, звичайно, щоб так само переможно. Є у нас і пристойний резерв — юнацька збірна, яку очолюють Федір Медвідь та Олександр Лисенко. Там побачив багато здібних гравців. Узагалі наша країна завжди була багата на футбольні таланти. Цей факт уселяє найбільший оптимізм. Головне — довести молодих футболістів до необхідного рівня. Постараюся працювати сумлінно і ефективно, продовжу справу, яку розпочав з цим колективом Володимир Мунтян. Щоправда, команда досі грала лише вдома і не з найсильнішими суперниками. Тепер на неї чекає більше поєдинків на виїзді і з командами складнішими. З урахуванням цього і будуватимемо нову тактику гри. А поки що знайомлюся з колективом.

— Нещодавно в пресі промайнуло повідомлення, що ви очолили рівненський «Верес»...

— Було таке. Протягом тижня попрацював у Рівному. Але цього короткого строку мені вистачило, щоб визначитися. Чомусь засумнівався, що керівництво клубу виконає все обіцяне.

— Молодіжна збірна виступає явно успішніше, ніж національна. То, може, слід віддати пріоритет їй? Адже для України дуже важливо бути представленою в олімпійському футбольному турнірі Атланти-96...

Колотов:

— Головною завжди була національна команда і вся наша робота будуватиметься, виходячи виключно з її інтересів.

Коньков:

— У нашого незалежного футболу не так уже й багато досягнень. Тому в кожному випадку дивитимемося на те, чиї шанси більші...

Було ще багато запитань до нових тренерів і президента ФФУ. Усі, звісно, не наведеш. Але з одним, яке, гадаю, зацікавить багатьох, ознайомлю. На нього відповів Віктор Максимович Банников.

— Чи передбачається скорочення вищої ліги хоча б до 16 команд?

— Для чого? Навіщо? До речі, ФІФА та УЕФА рекомендують усім національним федераціям для якісної підготовки футболістів як оптимальний варіант 18 команд у вищих лігах. Уже тепер чимало провідних футбольних держав переходять на цю кількість. Ми ж його обрали ще торік. Інша річ, що нам треба дбати не тільки про поля з підігріванням, а й про утеплені сидіння для глядачів, криті трибуни, хороший сервіс. Тоді ніякі дощі, хурделиці та морози не страшні.

У колишньому Союзі ми починали грати в березні, а закінчували в листопаді. Так і тепер: друге коло чемпіонату стартує в перші дні весни, а перше наступного чемпіонату завершується в кінці листопада. Ну, а для того, щоб наші клуби — учасники євротурнірів підтримували форму, граємо кубкові матчі у грудні...

На знімку (зліва направо): Анатолій Коньков, Віктор Банников та Віктор Колотов під час прес-конференції.

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (Укрінформ).

Сійся, родися!

- **В австралійському** місті Перт проходив розиграш Кубка Хопмана (теніс). У півфіналі українські спортсмени Наталя та Андрій Медведєви зустрілися з чеською командою. Наталя обіграла Яну Новотну, а Андрій — Петра Корду. А от у фіналі наші тенісисти зазнали поразки від збірної Німеччини. Брат поступився Борисові Беккеру, а сестру перемогла Анке Хубер. Хоча, погодьтеся, друге місце на таких престижних змаганнях — також успіх.
- **17 січня** в Парижі відбудеться бій за звання чемпіона Європи з боксу серед професіоналів у першій важкій (86,184 кг) вазі за версією WBO між маріупольцем О.Гуровим з Ліги професіонального боксу України та французом Н.Єкассі. Що ж, побажаємо землякові перемоги.
- **Футбольний клуб** «Борисфен» з Борисполя — один з лідерів чемпіонату України в першій лізі — уперше в своїй біографії (команда існує лише кілька сезонів) взяв участь у міжнародному турнірі в залі, який проходив в австрійському місті Грац. Дебют українського колективу виявився вдалим. Бориспільці посіли друге місце слідом за місцевим клубом «Штурм» і заробили грошовий приз — 15 тисяч доларів.

У складі наших земляків чудовою грою відзначилися знайомі багатьом за виступами в київському «Динамо» воротар Віктор Чанов і півзахисник Геннадій Литовченко. Віктор став найкращим гравцем турніру (не тільки надійно захищав ворота, а й забив два м'ячі) і в нагороду дістав кольоровий телевізор, а Геннадій, який нещодавно повернувся до Борисполя з віденської «Адміри-Ваккер», забив вісім м'ячів і отримав нагороду найкращому бомбардирові — 10 кілограмів кави

- **Переможцями** міжнародного турніру з волейболу серед жіночих команд на кубок Росії, котрий проходив у Москві, стали волейболістки луганської «Іскри».

До речі, наставник українського колективу Гаррі Єгіазаров ще до початку змагань передрікав перемогу підопічним.

— Це був престижний міжнародний турнір з солідним призовим фондом, — розповів президент «Іскри» Марко Скляний. — Серйозним іспитом для нас була зустріч із свердловською «Уралочкою». Ця команда — фактично національна збірна Росії. Перший сет виграли росіянки. Другий був за нами, а третій знову за господинями. Поступаючись у четвертому сеті, українські дівчата все ж виграли — 15:10, а потім виграли й у тай-брейку — 15:9...

Арбітражний суд Черкаської області (м. Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушив справу № 1221/8 про банкрутство малого підприємства фірми «Гермес- 2».

Адреса боржника: м. Сміла Черкаської області, вул. Блюхера, 4/34, т. 2-54-86, р/р 468263 Смілянського відділення АК АПБ «Україна», МФО 354239.

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, «Голос України»

РУСАЛОНЬКА НЕ ПРИХОДИТЬ...

«Купає дівчинка ляльку»... — цю розповідь про таємничі події в одній з тернопільських квартир наші торішні читачі, певне, пам'ятають («Голос України» від 26 листопада). Для нових передплатників коротко перекажемо незвичайну історію.

Щосереди, з 11-ї до 12-ї години, хтось незримий зачиняється у ванній кімнаті, там хлюпотіла вода, чувся дитячий сміх.

Літня господиня звикла до цього. Вона довірилася журналістові й розповіла, що раніше у цій квартирі мешкало молоде подружжя, його спіткало горе — потонула донечка. Від них у ванній лишилася звичайна целулоїдна лялька. І щосереди господиня виявляла її мокрою — викупаною...

Що ж було далі?

Мій давній знайомий — журналіст Володимир Сушкевич, який особисто бував у тій квартирі й на власні очі бачив ляльку «до того» й після «купання», розповідав мені незбагненні речі...

За домовленістю з господинею у квартирі, у середу, зрозуміло, побував телеоператор. Але ніякого відеоматеріалу не вийшло — то чомусь відмовляла камера, то не діяв мікрофон.

Побував тут і вчений. Зачинився у ванній у згадуваний час. І що ж?

Ось його розповідь: «О десятій хвилині на дванадцяту раптом погасло світло. Я відчув: хтось стоїть біля мене! Хочу щось сказати, але мову мені наче одібрало. Я хотів пригорнути до себе цю невідому істоту, це дитя. Дівчинка відштовхнула мене, щось зашелестіло. Світло увімкнулося. У ванній не було нікого! Куди поділася дівчинка, ця таємнича істота?»

Пізніше у ванну поклали ще ляльку — сучасну Барбі — її теж хтось купав...

Тим часом на адресу місцевої газети «Свобода» стали надходити листи. Одна з читачок написала: «Думаю, та дитина була нехрещена, і тому душа її не має спокою. Нехай господиня квартири якоїсь середи до 11-ї години покладе у ванній все, що потрібно для хрещення дитини: крижмо (шмат полотна), свячену воду й основне — хрестик, освячений у церкві, — такий, який дає священик під час хрещення»...

Був ще дзвінок з Миколаєва. Сумний чоловічий голос мовив: «Ми прочитали в «Голосі України»... То наша донечка. Вона потонула. Ми не хрестили її»...

Далі — розповідь В.Сушкевича: «В середу до 11-ї години ми поклали у ванній крижмо, хрестик, пляшечку зі свяченою водою — на табуретку. На пральній машині — Барбі, на полиці — целулоїдна лялька. Зачиняємо двері. Сідаємо з господинею в кімнаті.

Початок дванадцятої. Чуємо: у ванній хтось сплеснув руками, сміється. Але крана не відкручує, вода не плюскотить. Потім стало тихо.

Чверть на тринадцяту. Відчиняємо ванну. Нема хрестика, зникло крижмо — три метри полотна. Нема й пляшечки. Не стало й целулоїдної ляльки. Тільки Барбі — на пральній машині».

Це було 16 листопада 1994 року. Після того мало не щотижня я дзвонив колезі: як пройшла чергова середа? Зокрема 12 січня. Відповідь із Тернополя одна й та ж:

— Русалонька не приходить.

Хто може пояснити це?

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

Осетри з «наукового» рапорту

Майже 600 тонн осетра і севрюги виловили торік в Азовському морі судна Генічеського рибколгоспу «Ревхвиля». На жаль, цю цифру взято не із святкового рапорту колективу, а з кримінального. Працівники Херсонської міжрайонної природоохоронної прокуратури повідомили, що в ході перевірки встановлено немало злісних порушень правил рибальства. Найбільше «не щастить» осетровим рибам, занесеним, до речі, у Червону книгу. Всі знають, що ловити їх дозволяється лише в рамках реалізації науково-дослідних програм, а це суворо регламентується відповідними документами. Так, за один рейс можна виловити не більше 30 осетрів, причому у присутності представників наукової установи та рибоохорони.

Але рибалкам «Ревхвилі» закони не писані. Вони перевищували ліміти вилову, використовували заборонені знаряддя — глибинні трали, що завдають непоправної шкоди флорі й фауні морського дна. Іхтіологів в області, та й узагалі в Україні, не так і багато, як дехто вважає. І працівники прокуратури замислилися: як це вітчизняна іхтіологічна наука могла опрацювати таку величезну кількість «дослідного матеріалу»? Очевидно, що наукою тут і не пахне. Інвентаризація складу колгоспу засвідчила кричущі зловживання: рибу видавали за записками і продавали «потрібним людям». Лише один красномовний факт: 5 вересня 1994 року за накладною № 149 із холодильника колгоспу київському товариству з обмеженою відповідальністю «Никита» було продано 2200 кілограмів осетра по 60 тисяч крб. за кілограм, а також іншу рибу за зниженими цінами. Проте охочих виявляти порушників серед місцевих правоохоронців не густо. Може, херсонські колеги насміляться простежити кримінальну «міграцію» осетра?

Херсонська область.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

Кози і карате

Після тривалого тренування зі спаринг-партнером рядовий строкової служби змінює кімоно каратиста на... Ні, не на військову форму, а на білий халат — на зразок того, що надягають колгоспні майстри машинного доїння. У солдата — грози вуличних злочинців і невиправних зеків — сьогодні особливе завдання: подоїти кіз у вольєрі Луганського підрозділу внутрішніх військ і конвойної охорони Міністерства внутрішніх справ України.

Головне завдання підрозділу — охороняти виправні трудові установи. А ще з 1 жовтня підрозділ щодоби направляє 15 бійців на патрулювання вулиць Жовтневого району Луганська. За різні злочини і порушення затримали понад 450 чоловік, вилучали зброю, знаходили викрадені автомашини.

А для чого все ж спецназівцю доїти козу? Невже справді для закріплення навиків володіння прийомами карате? Ні, звичайно. Просто у підрозділі дуже люблять тварин і утримують їх за місцем його дислокації.

Яких саме? Про розумниць-вівчарок говорити не варто, вони — на службі. А от суто «цивільні» істоти — мешканці живого куточка: зелені мавпочки, лисиці, єноти, байдаки, борсуки, фазани, єгипетські гуси, діамантові горлиці, канадські казарки, папуги...

Окрім цього, підрозділ має ще й чудову теплицю, де ростуть пишні хризантеми, зріють помідори та огірки. Тож є що на стіл поставити із власних запасів і є чим його прикрасити.

Луганська область.

Без підпису.

Фото Василя КИСІЛЯ.

Мирослав КУДЛИК

Побачити б вираз його обличчя...

Їхала собі в автобусі дівчина. Було їй, мабуть, недалеко, бо стояла біля дверцят. І весь час бережливо притискала до себе сумочку. Певне, саме ця обставина і впала в око якомусь молодикові — злодію. Він теж наблизився до виходу, а коли дверцята розчинилися, миттю вихопив сумочку й кинувся навтьоки.

Дівчина спершу отетеріла від такого нахабства, потім рвонулася було услід. Але зупинилась, посміхнулась, врешті голосно розсміялася. І пояснила пасажирам:

— Хотіла б я бачити вираз його обличчя, коли він полізе в сумочку. Там тільки баночки... Розумієте? Я їхала в поліклініку — везла «аналізи» в лабораторію.

Тернопіль.

Віталій МАКСЮТЕНКО, «Голос України»

Кіт подає сигнал: «впустіть!»

Цей симпатичний кіт, який мешкає в одній з квартир на вулиці Правди у Сумах, набув неабиякої популярності завдяки своїй кмітливості. Інші кицьки, розважившись на подвір'ї, терпляче нудьгують біля порога, доки про них згадають і впустять додому. А цей — ні. Після моціону на свіжому повітрі він плигає на господареві «Жигулі» — миттю спрацьовує чутлива противикрадальна сигналізація... І тоді, гордо піднявши хвоста, кіт статечно прямує до під'їзду, де на нього вже чекає хтось із господарів.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

Народився в... капелюсі

Є у мене приятель, з яким ми дружимо сім'ями, не вперше зустрічаємо Новий рік. Між нами цілковите порозуміння, крім одного: я терпіти не можу і за своє життя не зносив жодного капелюха-бриля, він же, навпаки, саме на Новий рік купує собі нового. Така, коротше, у нього забаганка-традиція, а заодно і головна тема розмови за святковим столом під ялинкою. Ви уявити собі не можете, наскільки вона для нього актуальна, невичерпна і важлива. Навіть весь чоловічий рід ділить за своєю ознакою-міркою: якщо носиш капелюха — ти розумний чоловік, якщо не носиш, то... Але я великодушно прощаю приятелю невеличку і незбагненну його химерність, вважаючи її за елементарне невинне диватство. Бо хто поміж нас не дивак?

Та напередодні нинішнього новоріччя випала нагода мені дійти висновку, що в захопленні приятеля капелюхами щось є. Це коли дізнався, що він такий не один.

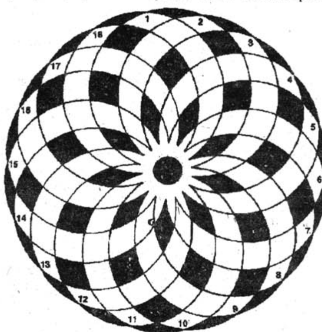
Відомий багатьом у Дніпропетровську лікар Дмитро Іванович через місцеву газету «Наше місто» закликав земляків нинішнього, 1995, року неодмінно відкрити музей чоловічих капелюхів. І не лише тому, що музей жіночих наче уже десь існує, а й тому, що першим експонатом має стати саме його капелюх.

Дмитро Іванович також як зодягнув ще у студентські літа бриля, так і не відмовляється від нього досі. Пам'ятає усі, які зносив за двадцять з лишком літ. Було ж їх у нього (з останнім, який готовий пожертвувати для музею) сімнадцять. Щоразу міняв, до речі, вимушено — не зносивши попереднього до цурки. Два капелюхи йому розчавучили друзі, сівши ненароком на них. Одного підступно вкрали з роздягальні поважної колись партійної установи. Ще одного підкинув і не спіймав — це коли торжествував у натовпі футбольних уболівальників, вітаючи з перемогою у чемпіонаті «Дніпро». Потім одного капелюха вітром здуло з голови у Дніпро, котрий починав замерзати. А якось свого капелюха лікар розчулено подарував жебракові, аби той просив милостиню пристойнішим на вигляд...

Але мова про останній капелюх Дмитра Івановича. Бігав він днями центральним проспектом від магазину до магазину, скуповуючись новорічними гостинцями, коли раптом по голові щось — бах... Ледве утримався на ногах. Глипнув туди-сюди і врепті-репт збагнув: з даху триповерхової будівлі зірвалася крижана бурулька і влучила прямісінько йому в голову. Пробила (чи прорвала) капелюха, але далі капелюх ту бурульку завернув так, що лише за кінчик носа зачепила. Отож і запевняв Дмитро Іванович, що народився він у сорочці чи пак у капелюсі. І що місце його капелюху-рятівнику воістину у музеї, який тепер неодмінно треба відкрити. А чом би й ні, якщо такого більше ніде немає?

КРОСВОРД

1. Персонаж дівочої «Маланки» — власне, той, кому присвячується перший день нового року за старим стилем. 2. Український народний музичний інструмент. 3. Те, без чого Дід Мороз — не дід. 4. Атрибути, що, за народними переконаннями, видають чорта, кним той не прикидався б. 5. І прадавній бог, і свято різдвяне, і хліб ритуальний, і гостинці, і пісня... 6. Хочете — творець «Ночі перед Різдвом», хочете — болотяний птах, хочете — гордовитий франт. 7. Господарська річ для чудес. 8. Відходи буряко-цукрового виробництва, спокуса-пастка для метеликів і не тільки для них. 9. Одна з головних персон на балі Сатани в романі «Майстер і Маргарита» М.Булгакова. 10. Має хвоста, літає, часом страхає, але не біс і не відьма. 11. Розумаха, кмітливець. 12. Поганський бог, свято в день літнього сонцестояння, ритуальне дерево. 13. Річ, котру задунайський козак Карась ховав у шароварах. 14. Дід, навідник «Зенітки» О.Вишні. 15. Споживання їжі у Святвечір і щовечора. 16. Хлопчик з мультфільму, який зумів полічити бешкетливих слоників. 17. Благоліпна жінка з уже згадуваної ночі. 18. Артистичне середовище, або ж циганщина.

Відповіді до кросворда,

надрукованого 26 листопада

1.Мазепа. 2.Марина. 3.Бейсик. 4.Ведель. 5.Оранта. 6.Преспа. 7.Конунг. 8.Сотник. 9.Байрон. 10.Малуша. 11.Іволга. 12.Сварог. 13.Бойчук. 14.Боплян. 15.Квітка. 16.Свічка.

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ
ЗА БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

НОВЫЕ
АВТОМОБИЛИ

УАЗ
31512
31514/ЛЮКС
3303, 330318/ТЕНТ
3962/САНИТАРНЫЙ
2206/МИКРОАВТОБУС
ИНКАССАТОРСКИЙ

ВАЗ
21043, 21053
2106, 21061
21074, 21083
21093, 21099
2121
21213 "ТАЙГА"

ГАЗ
31029-51/ЛЮКС
33022/ГАЗЕЛЬ
3306/ГР. ДИЗЕЛЬ
3307/ГРУЗОВОЙ
4301/ГР. ДИЗЕЛЬ

ЗАЗ
1102
"ТАВРИЯ"
1105/5 ДВЕРЕЙ

АЗЛК
2141
23352
/ПИКАП

ИЖ
2715
ГРУЗОВОЙ

RAF
22038-02 /ПАССАЖИРСКИЙ
22038-02 /ЛЮКС
2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ
2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ

3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ
33111 /ГРУЗОВОЙ
2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ
2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

Cola
Tropical
Tonic
Lemon
Orange
Gassosa

PRESTIGE
НАТУРАЛЬНІ НАПОЇ
ВІДЧУТТЯ НОВОГО

Арбитражным судом Республики Крым рассматривается дело № 1019-9 о признании банкротом общества с ограниченной ответственностью «Афган-интер». Юридический адрес: Крым, г.Ялта, ул. Тренева, 3, кв.44; р/с 467397 в Ялтинском отделении Проминвестбанка Украины.

По имущественным требованиям кредиторы могут обратиться в Арбитражный суд Республики Крым.

'95 **КОТИРОВКИ ВЕКСЕЛЕЙ НА 12.01.95 В КБ "ПРИВАТБАНК"** '95

ВЕКСЕЛЕДАТЕЛЬ	Покупка векселей	Продажа векселей
	в % к номиналу	
Авдеевский коксохим. з-д	65,1	
Алчевский металлург. к-т	65,2	
Днепровский металлург. к-т		78,9
Ингулецкий ГОК		78,4
Коксохим. з-д им. Калинина		78,1
Металлург. к-т им. Петровского		77,9
Металлург. к-т г. Енакиево	65,2	
Никопольский з-д ферросплавов	65,4	
Новокриворожский ГОК		79,4
Орджоникидзенский ГОК		78,2
ПО «Павлоградуголь»		76,5
Южный ГОК	65,1	

в Днепропетровске: (0562) 79-05-95, 79-05-96, 79-05-97, 79-00-00, 47-70-52.

в Киеве: (044) 227-54-22

'95 '95

Українська державна авіакомпанія «Авіалінії України» (252135, м.Київ-135, пр.Перемоги,4, розрахунковий рахунок 000426701 в ОПЕРУ Промінвестбанку України, м.Київ, МФО 300012) повідомляє про закінчення своєї діяльності.

Ліквідаційна комісія приймає претензії кредиторів протягом двох місяців.

Інформація про перший випуск акцій
акціонерного товариства відкритого типу Страхової компанії «ЛІК»

І. Основні дані про емітента

1. Рішення про створення акціонерного товариства відкритого типу «ЛІК» прийнято засновниками:
— науково-воробничим об'єднанням «Стандарт»;
— акціонерним товариством «Партнер»;
— 8 фізичними особами, громадянами України.

2. Юридична адреса емітента: 252010, м.Київ, Арсенальна площа, 1-б.

3. Предмет діяльності:
— страхова діяльність.

4. Загальний обсяг статутного фонду 1 500 000 000 (один мільярд п'ятьсот мільйонів) карбованців.

5. Засновники роблять внесок до статутного фонду товариства у грошовій формі на суму 375 млн. карбованців, що дорівнює 25 % акцій відкритого акціонерного товариства.

6. Початкові внески переказувати на рахунок № 50467149 в АКБ «Градобанк», МФО 300078.

7. Контроль за діяльністю товариства здійснює ревізійна комісія товариства, котра обирається загальними зборами акціонерів.

II. Дані про емісію цінних паперів

1. Рішення про випуск акцій прийнято зборами засновників 1 грудня 1994 р. (протокол № 2 від 1 грудня 1994 р.) з метою залучення коштів громадян та юридичних осіб для посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.

2. Плановий обсяг першої емісії акцій — 1 млрд. 500 млн. крб., поділений на 30 000 шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 50 000 крб.

Акції на пред'явника і привілейовані акції не випускаються.

3. Емісія акцій цього випуску буде проводитись за серією «АА» та номерами від 00001 по 30000.

4. Прогнозований курс акцій АТ «ЛІК» 75 000 — 100 000 крб.

5. Засновникам належить 7500 простих акцій на загальну суму 375 млн. крб. Решта акцій розповсюджується шляхом відкритої передплати.

III. Організація розміщення акцій

1. Термін відкритої передплати встановлюється з 16 січня 1995 року по 27 лютого 1995 р.

2. Місце розповсюдження акцій: м.Київ, Арсенальна площа, 1-б.

3. Кожна акція товариства дає акціонерові право:
— одержувати дивіденди в порядку, встановленому загальними зборами акціонерів;
— брати участь у зборах акціонерів із правом вирішального голосу (1 акція — 1 голос);
— купувати продукцію і користуватися послугами, що надаються АТ «ЛІК» і його засновниками, на пільгових умовах;
— крім того, в акціонерів є й інші права, передбачені законодавством України та статутом товариства.

4. Покупець, фізична або юридична особа, сплачує не менш як 30 % номінальної вартості акцій у день укладення договору. Повна вартість акцій сплачується в терміни, які будуть визначені установчими зборами, але не пізніше 6 місяців від дати реєстрації товариства.

5. У разі, якщо передплата на акції перевищує розмір оголошеного статутного фонду, проводиться відмова у зайвій передплаті згідно з переліком передплатників від кінця переліку.

6. Якщо до закінчення передплати не буде покрито 60 % акцій, акціонерне товариство вважається незаснованим. Особам, які передплатили акції, внесені ними суми повертаються не пізніше як через 30 днів.

7. Виплата дивідендів за акціями здійснюється акціонерним товариством «ЛІК» один раз на рік в строки та в розмірах, які визначаються рішенням річних зборів акціонерів за рахунок прибутку, що залишається у його розпорядженні після сплати встановлених законодавством податків, інших платежів у бюджет та відсотків за банківський кредит. Місце виплати дивідендів: м.Київ, Арсенальна площа, 1-б. Дивіденди виплачуються шляхом перерахування грошових сум на рахунки акціонерів або, за їх бажанням, готівкою.

IV. Чинники ризику

Чинниками ризику є:
— погіршення економічного становища в державі;
— негативні зміни економічної та податкової політики уряду;
— значне зниження платоспроможного попиту на послуги АТ «ЛІК».

Організація оформлення передплати на акції у м. Запоріжжя доручена АО «Партнер» (юридична адреса: м. Запоріжжя, вул.Патріотична, 74-а, р/р 300467739 в Орджонікідзенському відділенні ПІБ м.Запоріжжя, МФО 313333..

Президент В.А.Стулей.

Информация о первом выпуске инвестиционных сертификатов взаимных фондов «Александрия — III», «Александрия — V», «Александрия — VII», «Александрия — IX» инвестиционной компании «Александрия» г. Харьков

С целью получения максимальной прибыли, а также привлечения широких слоев населения к участию в приватизации государственного имущества и развития перспективных отраслей экономики Украины, инвестиционная компания «Александрия» приглашает граждан Украины и юридических лиц для осуществления деятельности по совместному инвестированию.

1. Сведения об инвестиционной компании

1.1. Полное наименование — Акционерное общество закрытого типа «Инвестиционная компания «Александрия».

Сокращенное наименование — АО «Александрия».

1.2. Организационно-правовая форма — акционерное общество закрытого типа.

1.3. Для осуществления деятельности в области совместного инвестирования АО «Александрия» учреждает 4 закрытых взаимных фонда: «Александрия-III» — на трехлетний срок, «Александрия — V» — на пятилетний срок, «Александрия — VII» — на семилетний срок, «Александрия —IX» — на девятилетний срок (далее по тексту Фонды, Фонд).

2. Инвестиционная декларация

2.1. Главными целями деятельности фондов АО «Александрия» в области совместного инвестирования являются:

— получение прибыли и обеспечение роста доходов и вложений акционеров и участников;

— создание условий для участия широких слоев населения, предприятий и организаций в инвестировании перспективных отраслей экономики, приватизации государственного имущества и обеспечение на этой основе доходов акционеров и участников.

Определяющим принципом деятельности по совместному инвестированию является оптимальное соотношение факторов надежности, доходности и роста капиталовложений.

2.2. Предметом деятельности фондов АО «Александрия» по совместному инвестированию является:

— мобилизация финансовых и иных средств юридических лиц и граждан путем выпуска инвестиционных сертификатов;

— вложение средств путем формирования инвестиционных портфелей различных инвестиционных качеств;

— участие в приватизации государственной собственности с использованием средств инвесторов в т.ч. путем осуществления коммерческой деятельности с приватизационными бумагами;

— инвестирование в ценные бумаги и приобретение недвижимого имущества, долей, паев, принадлежащих государству в имуществе хозяйственных обществ в процессе приватизации;

— инвестирование собственных и привлеченных средств в перспективные отрасли экономики Украины, стран СНГ, других государств посредством долевого участия в действующих и / или вновь создаваемых предприятиях всех форм собственности, а также инвестирование средств в краткосрочные денежные и иные обязательства, ценные бумаги отечественных и иностранных юридических лиц, недвижимость и другие активы;

— осуществление инвестиционной деятельности во всех сферах не запрещенных действующим законодательством Украины.

2.3. Основными направлениями совместных инвестиций Фондов АО «Александрия» являются:

— инвестирование привлеченных средств в производственные предприятия химической, перерабатывающей промышленности, строительной индустрии, топливно-энергетического комплекса, металлургии, транспорта, связи, предприятия сферы торговли и услуг;

— приобретение объектов недвижимости, земли;

— участие в высокорентабельных проектах с привлечением иностранных инвесторов;

— вложения в надежные и доходные ценные бумаги отечественных и зарубежных эмитентов, перспективные отрасли экономики.

2.4. Полное наименование взаимных фондов:

закрытые взаимные фонды «Александрия — III», «Александрия — V», «Александрия — VII», «Александрия — IX» акционерного общества закрытого типа «Инвестиционная компания «Александрия».

Сокращенное наименование взаимных Фондов:

фонд «Александрия — III», «Александрия — V», «Александрия — VII», «Александрия — IX».

2.5. Вид: закрытые взаимные фонды.

2.6. Местонахождение взаимных фондов:

Украина, 310078 г. Харьков, пр. Правды 7, к. 87-а

Центральный офис: Украина, 310078, г. Харьков, ул. Сумская, 82, тел. 45-21-27, 45-91-85.

2.7. Общая сумма имущества компании, передаваемого на отдельный баланс фондов — 8 000 000 000 (восемь миллиардов) крб., в том числе по 2 млрд. (два миллиарда) крб. каждому фонду.

2.8. Ограничения инвестиционной деятельности

На совместные инвестиции, осуществляемые путем выпуска инвестиционных сертификатов (ИС) накладываются следующие ограничения:

не разрешается выпускать облигации и векселя;

не разрешается приобретать более 5% ценных бумаг одного эмитента и инвестировать свыше 10% своих ценных бумаг в одного эмитента;

не разрешается держать в ценных бумагах менее 70% активов фонда;

участникам взаимных фондов не гарантируется фиксированный размер дивидендов;

другие ограничения, предусмотренные ст. 17 «Положения об инвестиционных фондах и инвестиционных компаниях», утвержденного Указом Президента Украины от 19.02.1994 г. 55/94.

2.9. Порядок размещения и обращения инвестиционных сертификатов

ИС распространяются путем открытой продажи за приватизационные, денежные и иные средства.

Инвестор становится участником фонда с момента поступления средств на баланс фонда и внесения его в реестр участников взаимного фонда АО «Александрия».

На момент начала размещения ИС выпускаются в безналичной форме. Участнику фонда выдается свидетельство (сертификат) на суммарную стоимость инвестиционных сертификатов.

ИС подлежат свободному обращению на всей территории Украины.

По решению правления, АО «Александрия» может за счет собственных средств или средств взаимного фонда приобретать и продавать ИС фонда, обращающиеся на рынке ценных бумаг.

2.10. Обязательства по выкупу инвестиционных сертификатов

Фонды осуществляют расчеты по ИС после окончания заявленного срока деятельности.

Инвестиционные сертификаты подлежат выкупу не ранее истечения срока использования приватизационных бумаг.

В случае преобразования закрытых взаимных фондов в открытые, последние берут на себя обязательства по выкупу ИС.

В случае невыполнения обязательств по выкупу ИС, АО «Александрия» несет ответственность перед участниками фонда в пределах стоимости принадлежащих ей инвестиционных сертификатов фонда.

2.11. За счет средств фондов могут осуществляться следующие расходы:

расходы по выплате дивидендов собственников ИС фондов;

расходы, связанные с выпуском и реализацией ИС, в т.ч. комиссионные вознаграждения, выплачиваемые агентам фондов;

выплаты вознаграждения депозитарию и аудитору согласно условий договора с ними;

расходы, связанные с осуществлением деятельности фондов по совместному инвестированию.

За выполнение обязанностей инвестиционного управляющего АО «Александрия» получает от фонда вознаграждение в размере до 10 процентов среднегодовой стоимости чистых активов фонда, в случае, если активы фонда были сформированы более чем на 50% за счет приватизационных бумаг.

Часть доходов фондов в порядке и в размерах, установленных правлением АО «Александрия», может быть направлена на создание резервов будущих расходов и платежей, а также резервов сомнительных долгов.

2.12. Место, сроки и порядок выплаты дивидендов

Дивиденды начисляются только по оплаченным ИС. По ИС, неразмещенным либо выкупленным за счет средств фонда, дивиденды не начисляются.

АО «Александрия» и участники фондов получают дивиденды пропорционально стоимости принадлежащих им ИС.

ЗАЯВКА
на приобретение ИС взаимных фондов инвестиционной компании «Александрия»

1. Ф.И.О. ____________________

2. Вид документа ________ **серия** ________

№ ____________ **выдан** ____________

________________ « » ________ **19 г.**

3. Домашний адрес: ____________________

4. Номер и адрес отделения Сбербанка, где открыт приватизационный депозитный счет ____________________

Прошу выслать мне документы для обмена своего приватизационного имущественного сертификата на ИС взаимного фонда «Александрия ____».

5. Подпись ____________________

6. Дата « __ » ____________ **19** __ **г.**

Используя эту заявку как образец, вы можете заполнить ее на каждого члена вашей семьи.

Выплата дивидендов производится не реже одного раза в год при наличии прибыли по результатам деятельности фондов на основании решения правления АО «Александрия».

Дивиденды объявляются в расчете на один ИС без вычета налогов.

Дивиденды выплачиваются по адресу: г. Харьков, ул. Сумская, 82. Сроки, порядок и дополнительные места выплаты дивидендов по инвестиционным сертификатам фондов определяются правлением АО «Александрия» по итогам работы фондов за отчетный период и доводятся до сведения участников через средства массовой информации.

По желанию участников фондов средства, предназначенные для выплаты дивидендов, могут быть реинвестированы в инвестиционные сертификаты последующих выпусков в порядке, установленном правлением АО «Александрия».

2.13. По решению правления АО «Александрия» закрытые взаимные фонды могут быть преобразованы в открытые взаимные фонды, либо реорганизованы в инвестиционные фонды с обеспечением выполнения обязательств перед участниками фондов.

2.14. Приватизационные бумаги, привлеченные фондами, подлежат индексированию в случае общей индексации приватизационных бумаг.

3. Данные об эмиссии инвестиционных сертификатов

Общая сумма эмиссии ИС — 120.000.000.000 (сто двадцать миллиардов) крб.

Сумма эмиссии ИС по каждому фонду — 30.000.000.000. (тридцать миллиардов) крб.

Общее количество ИС — 1.200.000 (один миллион двести тысяч) шт.

Количество ИС, выпускаемых каждым фондом, — 300.000 (триста тысяч) шт.

Категория ИС — именные.

Номинальная стоимость ИС — 100.000 (сто тысяч) крб.

День начала продажи — 27 декабря 1994 года.

Запланированный курс продажи одного ИС: 105.000 (сто пять тысяч) крб. на день начала продажи.

В дальнейшем ИС продаются по курсовой стоимости, но не ниже номинальной.

По решению правления АО «Александрия» могут устанавливаться различные курсы продажи ИС за денежные средства и приватизационные бумаги.

4. Перечень и результаты предыдущих эмиссий ценных бумаг, их распределение по видам

Оплаченный уставный фонд АО «Александрия» в размере 10.000.000.000 (десяти миллиардов) крб. разделен на 100.000 (сто тысяч) простых именных акций номинальной стоимостью 100.000 (сто тысяч) крб., которые полностью распределены между учредителями АО «Александрия».

5. Сведения об учредителях

Доля в уставном фонде, в %

1. Акционерное общество «Синтез» (с иностранными инвестициями) 20

2. Малое предприятие «Олимпия» 80

6. Органы управления

Высшим органом управления является собрание акционеров АО «Александрия». Руководство деятельностью по совместному инвестированию осуществляет правление АО «Александрия».

Руководители:

Маренков Е.А. — председатель правления;

Кузьменко В.Э. — заместитель председателя правления.

Контроль за деятельностью по совместному инвестированию осуществляет наблюдательный совет.

7. Сведения о депозитарии

Депозитарием инвестиционной компании является акционерный коммерческий инновационный банк «УкрСиббанк», 310003, г. Харьков, пл. Советской Украины, 1.

Разрешение на осуществление деятельности как депозитария инвестиционного фонда или инвестиционной компании № 61 от 09.09.1994 г.

Учредители: АО «Эффект», мотель «Дружба-Интурист», АО «УкрСибинкор», АФ «Темп», ХПК «Транс-строймаш», АП «Завод Торгмаш», АП «Харьковский птицекомбинат», АП «Красноградский мясокомбинат» и др.

Договор на депозитарное обслуживание заключен с инвестиционным фондом «Эгида-Капитал».

8. Сведения об аудиторе

Общество с ограниченной ответственностью аудиторская фирма «Эксперт», г. Харьков-204, пр. Победы, 72, кв. 365. Лицензия-серия АБ № 000177 выдана Аудиторской палатой Украины от 14.06.1994 г.

9. Права владельцев инвестиционных сертификатов:

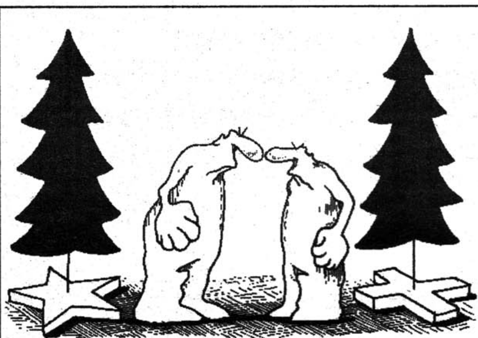
получать доход в виде дивидендов;

продавать, передавать, завещать, отчуждать другими незапрещенными законодательством способами инвестиционные сертификаты, с обязательной регистрацией изменения прав собственности на инвестиционные сертификаты в фонде, в 10-дневный срок со дня изменения владельца. Без такой регистрации и внесения в реестр участников фонда изменение прав собственности на инвестиционные сертификаты является недействительным.

Приглашаем агентов и региональных дилеров для распространения первого выпуска инвестиционных сертификатов АО «ИК «Александрия».

Более подробную информацию о приобретении инвестиционных сертификатов можно получить по адресу: Украина, 310078, г. Харьков, ул. Сумская, 82.

Для заявок: Харьков-310007, а/я 8275. Тел. (8 0572) 45-91-85, 45-21-27.

В СТИЛІ РЕТРО

...Молода радянська сім'я Коваленків розпочала підготовку до зустрічі Нового 1975 року.

Ялинку купили на ялинковому базарі за троячку. Трохи задорого, але гарна та пишна.

Потім Коваленко пішов до кондитерської, згубив три години часу і два гудзики, зате купив за п'ятірку торт «Київський». Шампанського в жодній крамниці не було. Не було й «шипучки» за 90 копійок. Лише по великому блату купив в ресторані шампанське за десятку (переплативши чотири карбованці).

Коваленчиха тим часом пішла на базар по продукти. Купила десяток яєць по п'ятнадцять копійок за штуку, кілограм сиру за два карбованці, літр сметани за троячку і два кілограми яблук за 7 крб. 50 коп. Ще дуже хотілося розчинної кави, але ніде не натрапила на цей дефіцит.

Нарешті святковий стіл було сервіровано як належить, і Коваленкам залишилося лише чекати новорічного биття кремлівських курантів.

Перед дванадцятою на екрані телевізора появився партійний лідер, кількаразовий Герой Союзу, підкорювач цілини, захисник Малої землі, щирий друг Кім Ір Сена, улюбленець публіки і гугнявим голосом нагадав про великі досягнення Країни Рад і привітав безмежно щасливий радянський народ.

... Радянська людина повинна мати все, що бажає на своєму столі. І вона буде мати, поки в нас є нафта, ліс, золото, діаманти, а ми можемо дозволити собі все це продати, бо після нас хоч потоп.

Потім був потоп в окремо взятій країні, але люди мусили продовжувати жити і навіть зустрічати новорічне свято. На носі був Новий рік, і постаріла майже на двадцять років та збідніла в кілька разів сім'я Коваленків готувалась його зустріти.

Як завжди, Коваленко пішов по продукти. З шампанським тепер проблем не було. Проблеми були з цінами на нього, бо пляшка коштувала... втім, пожаліємо людей зі слабким здоров'ям.

Тортів було також навалом, проте... Коваленко пооблизувався і пішов шукати чогось дешевшого... Його дружина купила на базарі двійко яєць. Сир і сметану вирішила поки що (тимчасово, з півроку) не купувати. Зате купила мандаринчика. Від нього точилися приємні пахощі.

Новорічний стіл було сервіровано в більш ніж скромному стилі. На столі замість торта досихало і так сухе печиво «Далекосхідне» (а чому не близькозахідне?), пляшка «Буратіно» (від чого Коваленко почував себе, як тато Карло), двоє яблук, запечена в духовці картопля та дві м'ятні цукерки, що Коваленчиха знайшла випадково в кишені старого чоловікового піджака, який хотіла перешити собі на модну кофту.

На екрані з'явилося приємне обличчя лідера нашої держави, він мило всміхнувся і підняв келих з шампанським.

— З Новим роком вас, панове!

Коваленко добре збовтав пляшку «Буратіно», і пробка гучно вистрелила в стелю, а піна бризнула на нове плаття дружини...

Василь БАБІЙ.

Івано-Франківська область.

Гусак свині не товариш

Дизайнер Андрій Нетудихата з дитинства розводив рибок: скалярії та цихлозоми, неони й нанотомуси, якісь чудернацькі піцилобрикони. Розводив майбутній дизайнер рибок та водорості і дуже у тому ділі кохався. Та й свіжу копійчину, бува, ховаючись від фінінспектора, на Пташиному ринку приторговував.

І тепер, за часів переходу до ринку, не зрадив Нетудихата застійному хобі, не проміняв ні на які новітні гендлярські ремесла. Як і раніше, ще з суботнього вечора збирає він свій акваріумний реманент, щоб не запізнитися недільного ранку на своє законне місце за прилавком: у третьому ряду другим справа.

Цього особливого, передноворічного, ранку Андрій, як водиться, енергійно торгував на холоднечі своїми улюбленцями. І добряче вже вторгував, коли на ринку з'явився такий собі чолов'яга на прізвисько Павук. Постаттю серед «пташиної» братії був він помітною, значущою. Бо торгував Павук перваком, і не просто перваком, а самограєм вищого гатунку. Дехто навіть навмисно на «пташиний» за Павуковою горілкою приїздив, віддаючи їй перевагу перед отруйною монополькою.

«Рибалки» хутко оформили з Павуком комерцію, і от забулькала оковита. Спочатку Андрій навпочіпки під прилавком «смикнув» двісті. Випив законно, за Новий рік, не те що якийсь там алкаш... Згодом іще раз, теперечки вже «За добро!»

Веселим став Андрій, дотепним. І коли побачив живого гусака, то сміявся до сліз. Від самої думки дотепної сміявся, що може оце зараз купити гусака і живого милій дружині на Новий рік подарувати. Отож, сміючись, і купив гусака. Сміючись, попер величезну валізу з реманентом і знавіснілого від стресу гусака під пахвою.

До трамвайної зупинки дизайнер доплентався досить благополучно — гусак ущипнув лише двох перехожих, і ті загиготіли, немов ціла гусяча ферма. Хазяїн вилаяв гусака, потім став погрожувати і, нарешті, поставив валізу, аби вгамувати хулігана. Гусак засичав, відчайдушно залопотів крилами і... вирвався з-під пахви володаря. Розправивши крила, він, немов літак перед зльотом, з диким криком помчав навпростець через дорогу. Покинувши валізу, Андрій кинувся навздогін. Розрядникові з пожежного багатоборства, йому напрочуд легко вдалося загнати втікача в куток між глухою стіною та бетонною огорожею. Розставивши руки й зігнувшись, переслідувач повільно наближався до зацькованого, ледве живого від страху гусака. Ще мить — і він кинувся на злостиву істоту. Однак капосний птах спритно шаснув під рукою невдахи і той... уперіщився головою в бетон.

Світло згасло в очах природолюба, і тільки вогняні кола плавали в отій паморочній темряві. Нетудихата якусь хвилину нерухомо стояв рачки, поки світ кольорів та звуків поступово не повернувся до нього. Десь у потойбічному просторі несамовито кричав гусак, якого спіймали всюдисущі хлопчаки. Дотепник обмацав голову — величезна гуля прикрашала його високе розумне чоло. Андрій важко підвівся і з дурнуватою посмішкою поплентався до трамвайної зупинки, де під веселі репліки цікавих йому було урочисто вручено гусака й валізу.

Переступивши поріг домівки, Нетудихата відчув страшенну втому і, розкидавши по дорозі до канапи чоботи, пальто, шапку, впав і заснув, як убитий. Іноді крізь глибокий, могутній сон він чув якісь голоси, підсвідомо відчував, що хтось його шарпає, штовхає, але прокинувся тільки тоді, коли його чималу гулю на лобі окропили холодною, як лід, водою.

— Ану забирайся геть із клятим драконом! — верещала дружина. Вона бігала навколо столу, намагаючись утекти від гусака. — Дитину пожалій, клятий п'янице! — кричала. — Хлопчик уже цілу годину ховається на кухні!

Андрій насилу підвівся, але напрочуд спритно спіймав гусака, зв'язав йому лапи й кинув бідолаху у ванну. Тепер уже ніщо не заважало йому спокійно переробляти уві сні алкогольні кілокалорії.

Цього разу Андрієві снилися кури. Він сидів на стільчику в білосніжному халаті посередині яскраво- зеленого футбольного поля центрального стадіону республіки і вправно обскубував битих курей, котрих ціла гора височіла поруч. Диво дивнеє, але те нудне скубання пір'я не пригнічувало його своєю одноманітністю. Навпаки, він робив це чомусь натхненно, зі світлою усмішкою на вустах.

— Він іще всміхається?! — почув, прокидаючись, Андрій жінчині слова, сповнені відчаю і втоми. — Мерщій уставай, п'янице, і зроби що-небудь із клятим агресором!

Тепер Андрій підхопився уже майже бадьоро. Проте пригода з гусаком уже не здавалася йому такою дотепною, як тоді, на Пташиному ринку. А здоровий глузд, поступово витісняючи з організму безтурботну «радість життя», дедалі голосніше й голосніше нагадував про те страшне й безповоротне, котре неодмінно мало статися: він, гуманіст, природолюб і майже вегетаріанець, мусить зарізати гусака власними руками!..

Втім, хазяйновитий та тямущий аматор був завжди готовий до якої-небудь катавасії і тому рішуче подався до ванної кімнати, дістав схований під ванною флакон з хлороформом, змочив ним шматок вати і впевненим порухом притиснув вату до гусакового носа. Гусак затріпався у його руках, але враз кволо сіпнувся раз-другий і принишк — либонь, уже навіки. В руках дизайнера блиснув скальпель, він заніс тремтячу руку над гусаковою шиєю, заплющив очі і хрипко вимовив, а точніше, просичав:

— Пробач, друже, але, певно, правду люди кажуть: «Гусак свині не товариш!..»

Дивний сон про курей виявився пророчим. Ранок нового року наш шкуродер зустрів, сидячи на стільці в обнімку з зарізаним птахом. Половина пір'я іще стирчала з нещасного, друга — була розкидана по підлозі навколо сплячого дотепника. Йому снилося щось дуже приємне: на обличчі сяяла щаслива усмішка, а губи мляво, але задоволено, ворушилися, промовляючи якісь слова. І якби ми уважно прислухались, то, певно, розібрали б ті слова, нехитрі і знайомі: «Не товариш свині гусак. Гусак свині — не товариш...»

Юрій БОЛЬШАК.

Думки під ялинкою

Якби ще цей народ не заважав депутатам думати про народ!

Нині на душу населення припадає двоє бездушних.

У нас будь-яка дурниця робиться в інтересах народу.

Гроші можна надрукувати — як надрукувати ковбасу?!

Немає роботи — байдикуємо, є робота — продовжуємо байдикувати.

Пошитися в дурні — почесний обов'язок кожного громадянина.

Якщо у тебе нема грошей — дай хабара!

А чи належить нам компенсація за наші зарплати?!

У свиней все не як у людей, а як у нас!

Олександр ПЕРЛЮК.

Фейлетон

ШПИГУНИ... ЗА ПРИВИДАМИ,

або Як журналістів лихий поплутав

Як повідомила у грудні минулого року київська газета «Дейли», на Хмельницькій АЕС помічено шпигунів. На фотоілюстрації, що нагадує робочий зал станції, на похоронно-чорному фоні ще й ляклива рубрика «Теракт!».

Читаєш: це ж бо треба! Виявляється, не ЦРУ закинуло своїх агентів на «Тойоті» під стіни атомної, а капосна магаданська губернська розвідка. Як свідчить газета, «трое жителей Магаданской области, бизнесмены тамошнего АО... моментально запечатлели объекты станции, подступы к охранной территории, расположение постов, инженерно-технические средства охраны и другие «пейзажи», съемки которых строжайше запрещены».

Затятий націоналіст після цих фраз вхопився б за вила: «У-у, шпигуни кляті, вам мало креслень у московських НДІ? Сподіваєтесь, що ми у змаганні за більший хвіст ковдри, та встигли модернізувати АЕС? А дзуськи вам! Не з'їм — так надкусю! Не модернізуємо. Щоб шпигунів більше не слали!»

Та холодним душем на націоналістичну голову впала достовірніша, ніж у «Дейли», інформація. Насправді було так. Колишні мешканці і будівельники ХАЕС Володимир Кулик і Віктор Кравчук з Нового села Ізяславського району приїхали у гості до Ігоря Данилюка на атомну — у Нетішин. Без будь-яких шпигунських намірів хлопці вирішили сфотографувати на пам'ять станцію, де працювали. Нині ж обидва трудяться далеко від рідних країв. І не бізнесменами «тамошнього АО», а бульдозеристами у селищі Більшовик Магаданської області. Справді, режимна служба перевіряла, як їй і належить, відзняті плівки, але «компромату» чи бодай натяку на збір шпигунської інформації не знайшла.

Тепер щодо терористичного акту на тій же атомній.

«Заместитель директора по режиму ПО «Хмельницкая АЭС», находясь по невыясненной пока причине в состоянии аффекта и угрожая пистолетом, захватил в заложницы одну из сотрудниц станции, а затем заперся в служебном кабинете. Воинам вновь пришлось действовать в условиях чрезвычайной обстановки. Караул перешел на усиленный вариант охраны... блокировал три этажа здания, где находился террорист. Экстремальная ситуация, нарушившая нормальный ритм жизни АЭС, длилась сутки. На все попытки установить контакт замдиректора отвечал истеричными угрозами...»

Прочитаєш таке — стає моторошно. Бо ж терорист на атомній — гірше за чеченський конфлікт. Тут на карту може бути поставлено життя мільйонів. Та насправді все було значно сумніше і водночас прозаїчніше. Напередодні цієї злощасної події заступник директора по режиму Олійник втратив товариша — той покінчив життя самогубством. Ця ситуація вивела Джима Андрійовича з психічної рівноваги і йому почало видаватись, ніби на нього готується замах. 6 грудня після обіду Олійник зайшов у кабінет своєї підлеглої Олени Дерунової і подзвонив начальнику управління СБУ генералу Денищику, аби той приїхав і забезпечив належну у таких ситуаціях особисту охорону. В іншому випадку він відмовлявся покинути кабінет.

А ось що каже і сама «заложниця»:

— За время пребывания с ним никаких насильственных действий в отношении меня он не предпринимал. Я не была лишена контакта с работниками УСБУ, руководством станции, сотрудниками своего отдела. Я имела возможность в любой момент покинуть кабинет, но посчитала, что мое присутствие необходимо для поддержания внутреннего состояния Олейника.

Як свідчать документи, пояснення свідків, не Олійник когось страхав, а сам зі страху сховався у кабінет до приятельки, чекаючи захисту від свого начальства.

Якщо вірити хмельницькому астрологу Борисові Білику, атомна побудована на трунах людей, котрі вже протягом 300 років час від часу збиткуються над живими. От і журналістів лихий поплутав.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 509173.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311008.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України». Віддруковано на папері «Зовнішспецпостачінвест ЛТД» (тел. 441-84-50